ДАИМ ЯХАРГЬЯ В. И. ЛЕНИНА ЦIИ, ЦУН ГIУЛАКХ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 22 апрель, 1978 шу. ● № 48 (5870). ● Мах 2 кеп.

Тахан — субботник

ДЕЗАЧА ЦIЕЙНА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Укх шерара Ерригсоюзни коммунистически субботник дара массаза санна инициатива дIайолайир Москверча хьалхалаттача предприятей коллективаша. Цар лаьрхIар цу дийнахьа тIехдика мара продукци ара на хеца, овсаре къахьега, кхоьнча ресурсий, бедала, материалий чотагIа къахьега, шоаш даьккха алами иттлагIча пятилетка фонда юкъедахьа. Яхь дIайолаяьрашта юкъе я Москва-Сортировочная яхача локомотивни депо коллектив, Советски Iаьдал даьннача хана из дика болам дIаболабаьр а из я.

В. И. Ленина белгалдаькхад «дIахо а коммунистически субботникаш дар дегIакхувлар школа а хинна дIаотта дезила». Коммунистически субботникаш кердача, коммунистически хьисале къахьегара бокъонца йола школа а хинна дIаоттай.

Тахан дерригача халкъа къахьегама цIей долча дийнахьа, къахьегаш ба миллионаш бола советски нах, цу даькъе 222 эзар таргга саг грозненцаш а.

Коммунистически субботнике дакъа лоацараша хьинаре къахьегарца цIаькха а къаьгга хьахьокх сийлахь-воккхача Ленина васкеташта, вай турпалча революционни къахьегамеи традицешта шоаш тешаме хилар.

Города заводашка, фабрикашка, гIишлошъеча, кхыча учрежденешка дика кийчо яьй таханарча къахьегама цIейна. Парте городской районнии комитеташка, юкххьанцарча партийни организацешка хьинаре къахьийгар укхаза вIашагIъехка хиннача штабаша, коммунистически субботник долча дийнахьа овсаре къахьегийтара материально-технически Iалашо еш дукха балхаш дир. КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенешта, В. И. Ленин ваь 108 шу дузача цIейна сийленца накъадахара социалистически яхь йоаржаяра долча Письмона бокъонца долча гIулакхашца жоп далара тIагIертта лоаттабеш болча Грозненски къахьегамхоша духхьала тахан коммунистически субботник долча дийнахьа арахецаргьа 2 миллиони 493 эзари сома маьха промышленни продукци, иттлагIча пятилетка фонда юкъехьорга 130 эзар совгIа сом.

Дуккхача къахьегама коллективаша 22 апреле боах бу кхоьнча ресурсий чотагIа. Кхоьнча бедала, материалий, электроэнерге чотагIа арахецаргьа 120 эзар сома маьха продукци е соакха коммунистически субботник долча дийнахьа арахийцачул кхоалагIа дакъа дукхагIа. Планал совгIа доаккхаргда бIаьш тоннаш мехкдаьтта, эзараш кубически метраш газ, кийчдергда итташ тоннаш ацетон, фенол, полиэтилен, арахецаргьа дукха электрографически машинаш, мебель, барзкъаш, кхыдола товараш. Бахача наха чубаха цIенош деча, мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка реконструкци еча гIишлонхоша пайда эцаргба 214 эзар сома маьха капитальни вложенеех, шоаш кхоьнча материалий чотагIа машинаькъахоша ремонт ергья тепловозашта, цистернашта. ДIайогIаргья итт эзар га, 18 эзар кIотарг, город цIенъеш а лостам беш а дукха балхаш дергда.

1978 шера хулача ленински субботнико керда дакъа юкъехьоргда вай города экономика дегIайоалаеча, кердача къахьегама толамашца из ди белгал а доаккхаргда.

Дерригаш коммунистически субботнике арадовларо цIаькха кердача низаца хьахьокхаргда советски нах йохаргйоацача цхьоагIонца ленински партена гонахьа кхотабенна хилари КПСС XXV съезда решенеш йизза кхоачашъе советски халкъ кийча хилари.

К. САЛТАХАНОВ,
коммунистически субботник дара йолча Грозненски городской штаба начальник.

ЦАI САННА МАССАВА А

«Путь к коммунизму» яхача Шелковской районерча колхозе лаьрххIа йоккха кийчо яьй Ерригсоюзни коммунистически субботника. ДIацахача шерий опытах колхозе вIашагIъеллай из чакхъяккхара йола штаб. Штаба юкъебахаб колхоза ветеранаш, коммунистически къахьегама ударникаш, производстве хьалхалаттараш.

Колхоза парткома секретара В. Д. Мороза дувц:

— Колхоза ерригача производствени участкашка, къахьегама коллективашка дика вIаштIехьйоалаш чакхъяьлар собранеш, коммунистически субботник дара тIахьехаш йола москвичий патриотически инициатива хьал а лоацаш. Ерригача къахьегама коллективашка массава а раьза а волаш решенеш яьй цу дийнахьа лакха овсарле йолаш къахьега ьнина. Хоалабаьб бергболча балха боарам, белгалдаьд хьинаре къахьегара эша хьалаш вIаштIехьдахара де дезараш.

Коммунистически субботник долча дийнахьа колхоза кхашкеи фермашкеи балхаш деш хургва 740 колхозхо. Къа массане а цхьанне санна дика хьегаргда.

А. Ф. Латышев керте латтача № 2 йолча механизированни отряда членаша лаьрхIад 22 апреле кходаьча доагорца болх бе, хIаьта цхьоалагIча мехотрядашарча 18 механизаторо дош деннад бIаьстанарча балхий нормаш 10 — 15 процент тIехккхоачашъе.

Шурий-товарни ферма хьайбаш леладераш ферма территори цIенъеш а, хозъеш а хургба: гаьнаш йогIаргья, зизай клумбаши баьций газонаши ергья, ферме хьачубоагIача наькъа йистошка декоративни гаьнаш йогIаргья.

Колхозхошца цхьана субботнике арабоваргва дешархой. 520 бер юкъедолча цу отрядо станица хозъеча къахьегаргда.

Ер ди колхозхошта массаза а хиннад цIей, иштта чакхдаргда из укх шера а.

Е. ФАРНИЕВА.

ХЬИНАР АЙДАЬ

Таханарча Ерригсоюзни коммунистически субботника дика кийчбеннаб ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлой. Къахьегама цIей долча дакъа лоацаш ва 1200 совгIа саг, царех 600 саг массазарча шоай балха моттигашка къахьегаш хургва, вожаш предприяте коа, чухьнахьарча моттигашка лостам беш, кIир тохаш, басараш хьокхаш, тиша аьшк гулдеш хургба. Цар дIайогIаргья ши эзар гаи кIотарги, эзар совгIа зиза.

Шоай къахьегама вахте латташ болча болхлоша арахецаргья 50 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Из хул веша деношка арахецачул дукхагIа. Ремонт а яь кийчъергья 4 станок. ИттлагIча пятилетка фонда юкъехьоргда коммунистически субботнике дакъа лоацаш хиннараша даькха 2200 сом алапи.

* * *

Вознесенски газобензинови завода коллективо хьинарерча къахьегамца белгалдаккха лаьрхIад Ерригсоюзни коммунистически субботник. Тахан укхаза къахьегаш хургва 540 совгIа саг. Царех бIаь гаргга болхло къахьегама вахте латтаргва. Вожаш предприятерча оборудованена ремонт еш ба.

К. БАШИРОВ.

22 АПРЕЛЕ — ДУНЕН ПРОЛЕТАРИАТА БАЬЧЧА В. И. ЛЕНИН ВАЬ 108 ШУ ДУЗ

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома IX пленум

Селхан, 21 апреле Грозне хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленум.

Пленумо ладийгIар «СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени районашка ваха волаш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева яь указанеши рекомендацеши чакхъяхара хьакъехьарча областной партийни организаце декхарех» КПСС обкома хьалхарча секретара новкъоста **А. В. Власова** яьча докладага.

Доклад ювцаш къамаьлаш дир **Н. И. Семенова** — КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара, **С. А. Кириллова** — НГIАССР юрта боахама министра, **А. И. Воронкина** — КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара, **М. В. Магомадова** — «Старогрознефть» НГДУ мастера, **Л. С. Сайдаева** — халкъа депутатий Шалински райисполкома председатела, **Л. А. Шилова** — «Грознефтеоргсинтез» объединене генеральни директора, **С. М. Бекова** — КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара, **Г. П. Кузьменкос** — Шелковской района «Бурунный» совхоза комсаш лелаеча бригада бригадира.

Дийцача дешах тIанийцача соцам тIа КПСС обкома пленуме хиинараша КПСС ЦК, цун Политбюрона, новкъоста Л. И. Брежневна шийна тешам белар коммунисташа, Нохч-ГIалгIайчен берригача къахьегамхоша ленински Центральни Комитета гонахьа айхха кхотабенна а болаш, Л. И. Брежнева указанеши рекомендацеши чакхъяхара дерригa инзаш тIадохийтаргхиларах, парте XXV съездои КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумои оттадаь декхараш кхоачашдеш кхы а доккхагIча хьинарца къахьегаргхиларах.

Пленума балхах йолча отчета кепатохаргья газета аргIанарча номер тIа.

ОСМИЕВ Хьамзат

* * *

Хьаккхаьчай из бIаьсти
Ший ткъамаш доаржадаь.
Iалам дийнлуш доагIа.

Ленин ваь доккха ди!
Юха а юха а
Са хатта догдоагIа:
Баьччан цIи ца хозаш,
Цо сийрда ца йоаккхаш
Юрт, гIала хургйий-теш
Сийнача сиглен кIал?

— Хургьяц! — да вай лу жоп.
Массе а цунах теш.

Сакхетарг хилча денз,
Сил дукхагI халкъ дезаш,
Хоарцонца къийса ва,
Цудухьа халкъ тешаш.
Сиглара малх санна,
Дуненна вовзаш ва.

Ленина сийрда цIи,
Хьаькъалий хьаст хинна,
Даиман яхаргья,
Лаьттан тIа вахар мелд
Адмий дегашка
Цун сердал латтаргья.
Хьаккхаьчай из бIаьсти

ЛЕНИНСКИ ИДЕЯША СИЙРДАБАЬККХАБ ВАЙ НИКЪ

Владимир Ильич Ленин ваь ди — советски халкъа, вежарашха долча социалистически мехкий халкъий, дерригача прогрессивни адамлена эттара сийрдагIа дола ди да. Ленина цIерца ювзенна я вай ерригa дега гIозаленаши коталонаши, коммунизм хьалъеча партенеи советски халкъан карагIдаьннa сийлахь-доккхий хIамаш. Владимир Ильич Ленина цIи хьалхалаттача адамлен дегашка ях, яхарг а я дикагIча кхоаненна, паргIатачеи иразечеи вахара, наьха вошала, коммунизм бахьанце, машари социализми бахьанце къовсам лоаттабара уж тIа а хьехаш.

КПСС XXV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъярца иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу белгалдаккха аьнна Коммунистически партеи Советски правительстваи баьча тIахьехамо деган гIоздаьхача хьале деззу укх шера советски наха В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 108 шу дизар. Ильич ваь ди чIоагIа белгал а доаккхаш шоаш хьабена никъ ленински васкеташца буст советски наха, карагIдаьннарий цIенхаштта мах бу, кхоанеп декхараш белгалду. Советски халкъа тахан карагIдаьннараш, белгалдаькхад Леонид Ильич Брежнева, из да сийлахь-воккхача Ленина идеяш практически кхоачашъяр. Цу гIулакха, цу идеяшта вай парти тешаме хиннай, хIаьта массаза хург а я! В. И. Ленин Iалаьмате чIоагIа гIорваьнна революце Iилмахо хиннав, хIаьта Iилме — революционер. Марксистски теори дегIайоалаеча геттара доккха дакъа юкъедихьад цо. Шийй балхаш тIа Владимир Ильича къоастаьнй Iалаьмате дукха овлан тIара философски, экономически, социальни, политически проблемаш.

Шийй гениальни балхаш тIа В. И. Ленина кIоаргга хьа а хьекхай исторически опытаца бакъ а яьй капитализм тIера дIаяккхаран общество социалистически хьисапе эргаяккхаран керттера лоархIам бер болхлой классо цун авангард — марксистски партии хиларах йола вывод. Iилман коммунизм болхлой боламца вIашагIтоханза ярг ца хилар хьахьекхар Владимир Ильич Ленина. Цо хьакхеллачеи чIоагIъяьчеи пролетарски парте, кердача тайпарча парте кхаь революце дуIах чакхъяьккхар болхлой класс, къахьега нах, хIаьта уж нийсача наьпъа тIа а баьхар. Ленина парте сийленца кхоачашъю ше къахьегача наьха авангард хилара роль.

Кердача исторически замалахьара капиталистически общества социально-экономически маIан кIоаргга техка а техка В. И. Ленина социалистически революце теоре Iилман лард йола империализмах бола хьехам хьаккхеллар, пролетариата социальни революци империализмагара дIайолалуш хиларах йола вывод йир. Капитализм экономически а политически а цхьан боарамагIа дегIа ца ухаш хилара закона анализ а яь социалистически революци массехк, е хьаштдале къаьсттача цхьан капиталистически мехка котьяла йиш хиларах йолча выводага кхаьчар из. Вай мехка Сийлахь-боккха Октябрь котбаларо, халкъа демократе мехкашка социалистически революцеш толаро, колониальнии шоай лоIамагIа доацачеи мехкашка къаман кортамукъален боламаша толамаш дахаро социалистически революце ленински теоре низи чIоагIален хьахьекхар.

Ленина хьаькъали гаьннара хIама цунна гуш хилари, из пролетарски революце сийлахь-воккха стратег хилар къаьстта чIоагIа гучадаьлар событеш дагадоаццача тайпара хувцалучеи гIа-тIа керда декхараш хьалхашка увтташ хинначеи чоалханеча 1917 шера. В. И. Ленина вIаштIехьъяьха стратеген тактикан принципаш ларде а лувцаш большевистски парте лакхача говзалца революце хьалхарча этапагара шоллагIчунга кховчабир къахьегамхой, Iалаьмате дика

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа).

IИЛМАН ТЕХНИКАН ДАЬКЪЕ 1978 ШЕРАРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРАХ БОЛА

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи СОЦАМ

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои, Iилман техникан даькъерча Ленински Паччахьалкхени премешта йолча СССР Министрий Советерча Комитета предложенега хьажа а хьежа соцам бу 1978 шерара Ленински премеш хьожае:

1. **Летохов** Владилен Степановича, физико-математически Iилмай доктора, СССР Iилмай Академе спектроскопия института лабораторе заведующена, Чеботаев Вениамин Павловича, физико-математически Iилмай доктора, СССР Iилмай Академе СибарегIен отделене полупроводникий физикъ института отдела заведующена — оптикерча нелинейни готтача резонансайн уж юкъейоалаяреи хьакъехьарча балхий циклах.

2. **Платонов** Владимир Петровича, Белорусски ССР Iилмай Академе академика, Белорусски ССР Iилмай Академе математика института директора — «Арифметика алгебраических групп и приведенная К-теория» яхача 1969 — 1976 шерашка кепатеха арадаьннача балхий циклах.

3. **Арбузов** Борис Александровича, академика, В. И. Ульянов-Ленина цIерагIча Казански паччахьалкхен университета А. М. Бутлерова цIерагIча Iилма-тохкама химически института директора, Пудовик Аркадий Николаевича, СССР Iилмай Академе члена-корреспондента, СССР, Iилмай Академе Казански филиала А. Е. Арбузова цIерагIча органически физически химе института директора — «Фосфорорганически соединеней синтеза керда наькъаши цар строении Iомъяри» яхача 1954 — 1975 шерашка кепатеха арадаьннача балхий циклах.

4. **Овчинников** Юрий Анатольевича, академика, СССР Iилмай Академе М. М. Шемякина цIерагIча биоорганически химе института директора, балха кулгалхочоа, Иванов Вадим Тихоновича СССР Iилмай Академе члена-корреспондента, цу института директора заместитела — мембранни биорегуляторий керда класс хьаяран ионни транспорта молекулярни ларлий тохкам биологически мембранашка гIолла баран долча балхий циклах.

5. **Цицин** Николай Васильевича, академика, СССР Iилмай Академе керттерча ботанически беша директора — юрта боахама баьцовгIай гаьнарча гибридизаце теоретически лардаш хьаяреи керда маьхе тайпаши, формаши, сорташи хьадареи хьакъехьарча балхий циклах.

6. **Илизаров** Гавриил Абрамовича, медицински Iилмай доктора, экспериментальнии клиническии ортопедеи травматологеи Кургански Iилма-тохкама института директора, Гудушаури Отари Наскидовича, Грузински ССР Iилмай Академе академика, Тбилисски паччахьалкхен медицински института кафедра заведующена — дегIа маьженаш толхаяьн лазаши болчарна дарба дара керда метод оттаеш яздаьча балхий циклах, унахцIено лораяра

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

Селхан Кремле

Шоай дукхача къамий Даьхенах — дунен тIа эггара хьалхарча дегIаенача социализма мехках — доккхал деш белгалдоаккх советски наха Владимир Ильич Ленин — Коммунистически партии советски паччахьалкхен хьаккхеллари кулгалхои, гIорваьнна уйланхои революционери — ваь 108 шу дизар.

В. И. Ленина цIи а гIулакх а бочен хьамсареи да Лаьттан тIарча берригача наха. Боккхача безамца а лархIарца а белгалйоаккх Ленин ваь ха социализма мехкашкарча вошал долча халкъаша, дунен халкъашта юкъерча болхлой классо, дерригача прогрессивни адамаша.

21 апреле съездий Кремлевски Двореце хилар цу денна хетаяь торжественни заседани. Укхаза гулбелар столица а Подмосковье а производства хьалхалаттараши новатораши, Iилмани культураи деятелаш, Советски Гераьанцарча низий бIухой, партийни, советски, общественни организацей викалаш. Укхаза ба кхыча мехкий дипломаташ, доазол дехьара хьаьший, советски а кхыча мехкий а журналисташ.

17 сахьат даьнна ха. ДIахьдаь чIоагIа тIоараш тохаш тIанийцар заседане дакъа лоацараша новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков.**

Иштта президиуме ба Бразильски Компарте ЦК секретарь Л. К. Престес, Ирланде Компарте ЦК Генеральни секретарь М. О'Риордан, Уругвая Компарте ЦК Хьалхара секретарь Р. Арисменди, Эквадора Компарте ЦК Генеральни секретарь П. А. Саад.

Укхаза ба — СССР Лакхехьарча Совета Президиума а СССР Министрий Совета а Председателий заместителаш, СССР Лакхехьарча Совета палатай председателаш, КПСС МГК а МК а секретараш, ленински парте ветеранаш, цIи хеза военачальникаш, СССР летчикаш-космонавташ, Iилмахой, общественнии творчески организацей викалаш.

Торжественни заседани хьаелл КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС МГК хьалхарча секретара **В. В. Гришина.**

Ех Советски Союза гимн.

«Ленинизм — революционни къовсама а коммунистически кхолламий а Iилма» яха доклад йир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, РСФСР Министрий Совета Председатела **М. С. Соломенцева.**

ЧIоагIа теркам тIабахийтала а дийгIар тIоараш детташ массехказа юкъагI а яьккхар доклад.

Торжественни заседане дакъа лоацараша ура а гIайтта «Интернационал» яха партийни гимн оал.

Цул тIехьагIа доккха цIей дездара концерт хилар.

(ТАСС).

ГРОЗНЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Селхан Грозне кердача театре хилар В. И. Ленин ваь 108 шу дизара хетаяь торжественни собрани. Гулбеннараша массана раьза а волаш собране Сийлен президиум хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев керте вола КПСС ЦК Политбюро состав.

В. И. Ленин ваь 108 шу дизара хьакъехьа доклад йир парте Нохч-ГIалгIай обкома секретаря **М. А. Дорохова.**

БIаьшеренашка яхийла Владимир Ильич Ленина — Коммунистически партии дунен тIа эгара хьалхара социалистически пачхьалкхеи хьаьчуни кулгалхочуни цIии гIулакхи!

(1978 шера 1 Майна хетадаьча КПСС ЦК ТIаьхьехамашцара).

СУРТА ТIА: экскурсанташ Кремлерча В. И. Ленина балха кабинете. В. ЕГОРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНСКИ ИДЕЯША СИЙРДАБАЬККХАБ ВАЙ НИКЪ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

вIаштIехьъяьккха герзаца кийчъяь восстани чакхъяьккхар, Сийлахь-боккха Октябрь котбоаллалга Iалашдир, хIаьта цунца цхьана адамле дегIадоаладеча керда зама хьа а йийллар.

Октябрь котбаьнначул тIехьагIа, дунен тIа эгара хьалхарча болхлойи ахархойи пачхьалкхенна керте а этта, В. И. Ленина Iалаьмате чIоагIа къахьийгар социалистически революци дегIайоалаеш а, Советски пачхаьалкхе чIсагIьеш, социализм хьалъяра план кийчъеши чакхйоаккхаши. Цу ханарча Советий Мехка дукккача чоалханеча декхараштa юкъера В. И. Ленина доккхача хьаькъалца хьакъоастадир керда общество хьалъяра эгара хьалха кхоачашде дезараш.

Ленински хьехам ларде а лувцаш, хIаьта на творчески дегIа а кхувлаш Коммунистически парте, советски халкъо лоацача хана хийцар вай Даьхен сибат, хьайир корда, социалистически производственни отношенеш. Цхьан хана мискеи къен хиннача Россех хьахилар низ болеи цхьаннена эшалургйоацеи социалистически держава. ХIанз вай промышленносто шин дийнахьен ах дийнахьен арахец бIарччача 1913 шера арахийцар миссел продукци. ХIанз Советски Союзо дерригача дунен тIа арахецача промышленни продукцех пхелагIа дакъа яр хьаю. Доккхий социально-экономически хувцамаш хиннад юрта боахаме. Цхьан хана геттара тIехьабиса хинна из хIанз чIоагIа дегIабенен техническа Iалашбаьи ба.

Дерригдунен исторически лоархIам болаш да СССР-е къаман дош къоасталар, ЦIендаь дIадаьккхад къамана Iоткъам бари, къаман моастагIал хилари, халкъаш бокъонаш йоаццаш хилар. Тахан СССР дерригa халкъаш цхьатарра бокъонаш йолаш да, цар шоайла вежарашха вIаши новкъостал ду, гIулакхаш леладу, социалистически къамаш массе оагIорахьара дегIа а даьхкад вIаши гаргa а дахад, хьахиннай навьха керда исторически общность — советски халкъ. Цу даькъе Iалаьмате доккха хIама карагIдаьннад В. И. Ленина. Из ва къаман дешах йола парте программа теоретически вIаштIехьъяьккхари практически кхоачашъелга Iалашдьяри.

Советски Iаьдала хьалхарча деношка дейз В. И. Ленина дас санна йоакхо яьй вай мехка дерригача халкъий, цу даькъе Нохч-ГIалгIайчен а еш. Теркам тIабахийта хьийжав из цига Советски Iаьдал чIоагIдара тIехьа лоаттабаьча къовсамга, экономически культурни тIехьадисар дIадаьккхара халкъашта новкъостал даьл, царна эшар фуд хьожаши йоакхо еш хиннав. 1921 шера апреле цо «Азербайджана, Гурзе, Армене, Дагестана, Горски республика коммунисташка-новкъосташка» яздаь письмо боккха лоархIам болаш хилар дуккха къамаш даха Кавказ политически, экономически, культурни даькъе дийнъяра. Кавказа коммунисташта цо хьехар дора моттигера башхалонаш теркал а еш социалистически хувцамаш чакхдаха, яхаш. Къаьстта теркам тIабохийтар ахархой хьал сихха тоаданза дарг ца хилара, электрификаци ярай лаьтташта хий дилларай доккхий балхаш дIадоладанза дарг ца хилара. «Хий диллар, — белгалдоахар цо, — эгара чIоагIагIа эшар да, хIаьта цо эгара чIоагIагIа эргабоаккхаргба мохк, из дийнбергба, хиннар цIендаь дIадоаккхаргда, социализмага довлар чIоагIдергда».

В. И. Ленина инициативагIа а цун хьалхленца а ший Х а XII а съездашка Коммунистически парте хьалхагIа лоалла лоаттадаь халкъаш экономически культурни мукъадахара шерра программа оттайир. Цунга кхача йиш яцар тIехьадисача халкъашта дукхагIа дегIаенача мехка районаша массе оагIорахьара чIоагIа новкъостал ца дича. ХIаьта цу тайпара новкъостал да а дир. Республикашта ахчен кхачаи продукташи хьежайора, промышленни центраша керда вIашагIъеккхача предприятешта, колхозаштеи совхозаштеи техника, оборудовани, механизмаш ухийтар, къамаш республика вйкалех инженерно-технически кадраш кийчйора. Хьалхарча пятилетке алхха цхьан Нохчийчене лаьтта леладелгеи хьайбай боахами дегIабоалабара хьожадир 16 миллион сом. 1940 шера Нохч-ГIалгIайчен юрта боахаме 2012 трактор, 564 ялат чуэца комбайн, дуккха а кхыйола техника яр.

Вежарашха долча сийлахь-доккхача эрсий халкъои мехка кхыча халкъашеи новкъостал дарах цхьан хана тIехвайиса хиннача Нохч-ГIалгIай АССР-ах Советски Iаьдала шерашка хилар вай ханара дегIаена промышленность, боккха механизировании юрта боахам, хьалхалатта культура йола социалистически республика.

Нохч-ГIалгIайче социально-экономически дегIайоалаяра даькъе йоккхий перспективаш хьаелл иттлагIча пятилетка, цун заданеш, хьалхарча шин шера итогаша хьа ма-хьоккхара, толаме кхоачашъеш я. Промышленни продукце реализаци яра юбилейни шера план 101,6 процент кхоачашъяьй, планал совгIа 22 миллион сома маьха продукци маьхалъяьккхай.

Дика къахьийгад юрта боахама къахьегамхоша. Колхозашеи совхозашеи хIара гектара тIара 21,4 центнер ялат чуийцад. Даьхенна дIаденнад 164000 тонн ялат е планови заданел 19000 тонн дуккхагIа. Тоалуш латт бахача даьха хьал-торои культурни боарамин.

КарагIдаьнначох ког гIортилга а еш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша пятилетка кхоалагIча шера керда толамаш даха лерхI. Беррига советски наха санна цар чIоагIа къоабалдаь тIайийцад КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. СССР Конституни тIаййца шу дузача дийнахьа пятилетка кхаь шера план кхоачашъяра яхье баьннаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Ленински васкеташта тешаме йолча вай парте, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Центральни Комитето тайп-тайпара общественни строй йола пачхаьалкхенаш вIаши цхьана машаре яхара тIаерзаяь политика лерагIа чакхйоах.

60 шу совгIа ха я сийлахь-боккхача Ленина идеяш вахаре кхоачаш а еш советски халкъ Октябра даькъагIа доагIа. Цу юкъа Советски мехко баьб бIаьшерашта нийса бола никъ.

М. КОДЗОЕВ,
исторически Iилмай кандидат.

Кагирхой сакхетам лакхбар духьа

Болхлой классен колхозий ахархойи гIулакха тешаме йола кагирхой ноахале хьалкхеяра тIадерзадаь лелалеча гIулакхашта юкъе шийн къаьстта моттиг дIалоац Ленински зачето. 30 шерашка къовача саго ше шийна беш хиннача Ленински тохкамашкара дIадоладенна дегIаенача социалистически общества хьаштанжа хьежжа йола къона тIехье хьалкхеяра чIоагIа аьттув боалийташ йолча комсомольски балха комплексни формага дIахаьчад из гIулакх.

Укх шера шийн 60 шу дизар белгалдоаккхаргдола комсомол хьахилар, дегIаяр, цун дерригa истори вай сийлахь-воккхача баьчча цIераца дувзаденна да. Цун вахарца, гIулакхашца шоай балха хьинар, юкъара декхараш кхоачашдеча шоаш гойта денал даим дусташ хьабаьхкаб советски кагирхой. Цудухьа, Ленина васкеташта мутIахьа болаш кагий наха мехкарийи хьалкхебелга шоай керттера декхар лоархIача комсомольски организацеша, керттера уйла уж сийлахь-воккхача къовсамхочун биографи ховш, цун идейни тIехьале йовзаш хулга Iалашдара тIаухийт. «Цун хьехам даим хургба хIама хьадара тIахьехьши цун кулгалдара тIаййбеши, цун вахара котало — коммунистий, миллионаш болча наьха хьинар айдеш бола хьоккхам», аьннад Леонид Ильич Брежнева Владимир Ильич ваь бIаь шу дизара хетаяьча торжествении заседане ше яьча доклада тIа.

Школашка хьадаь Ленински цIалгаш, уголокаш Ленински зачета лоакъашхой баьчча идейни тIехьале Iомаеча юкъмоттиг хинна дIаэттад. Иштта, вузайи техникумийи комсомольски организацеша а Ленински зачеташ чакхъяхара кагирхой безам тIагIоргбола балха формаш хьаьй. Вузовски конференцеш чакхйоах, марксизма-ленинизма лоархIамеча дешаех лектореш ю, Iилма-тохкама балха студенташ юкъеоз. Вузай комсомольски организацей балха традици а хинна дIаэттад общественни Iилмаех студентий конкурсаш елга. Иштта, яхлагIча Ерригсоюзни конкурсе дакъа лоацаш хилар вай университетерча студентех хIара пхелагIвар.

Къаьстта терко ю болх бу кагирхой марксистско-ленински теори йовзаш а, цох шоай практически гIулакхашка пайда ийбеш а хулга Iалашдара «Коммунизмага Iомалу, коммунизм хьалъю» яхача девизагIа делаю комплексни планаш оттаеча хана царна могаю «В. И. Ленина коммунизм хьалъеча кагирхоша лаца деза-ча даькъах» яха тема. Из тема йоашхача хана В. И. Ленина «Кагирхой союзий декхараш», «ЦаI йола боахама план», «Вайна когаметта оттаргйолча ноахалга» яхача темаел совгIа Iомае могаю КПСС XXV съезда материалаш.

Масала, «Красный молот», Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоаккхача заводашка политдешар Iомадеча кагийча наха даим новкъостал лоаттадергдола лаьрххIа консультанташ чIоагIбаьб ВЛКСМ комитеташа. Методически советашка консультпункташ вIашагIъеххай В. И. Ленина произведенеех беседаш, лекцеш чакхъяхар духьа.

Укх дешара шера 70 процент комсомольцашеи кагирхошеи Iомаю ленински теоретически тIехьале. Пропагандисташ из болх къонабарий безам тIагIоргболча тайпара вIаштIехьбаьнкха гIерт. Беседаш, лекцеш, семинараш ярца цхьана юкъ-юкъе кинофильмаш а гойт царна, гойтара пособех пайда ийбу. Цу хьакъехьа хьоаве воагIа «Красный молот» заводера С. Умалатов, Назрановски трикотажни фабрикера Х. Плиева, Сунженски райбольницера Е. Анихманова санна бола идеологически балха бIухой.

Кхуаш йоагIа тIехье баьчча вахар, гIулакхаш доваш хилийтара иштта пайдане лархIа йоагIа ленински урокаш а. Уж, ховш ма-хиллара, чакхйоах «эффективностех дикален пятилеткана — къонабарий хьинари творчествон» яхача девизагIа.

ВЛКСМ обкомо Ленински урокаш чакхъяхара лаьрххIа методически рекомендацеш оттa а яь кагирхой коллективашка дIаяхьийтай. Балха практико хьахьокхачох, Ленински урокаша йиш хулийт кагирхошка шоаш Iомаду теоретически дешаш айхха практикаца дувза.

Ленинизмаца кхуаш йоагIа тIехье кхы а чIоагIагIа ювзара лоархIаме да школашка тIехдика дешараш торжествении хьале белгалбахар, производстве хьалхалаттарий, къонача гвардейций слеташ яр, духхьашха балха этта кагирхой болхлой классе дIаэцар дездар.

Холуш дола новкъостал лоаттаду Ленина произведенеш Iомаеча кагирхошта библиотекай болхлоша. Шоай лоIамагIа ленински теоретически тIехьале Iомаечар шоай личци планаш миштa кхоачашъю хьожаш тIахьожам лоаттабу цар, баьчча балхаех лаьца выставкаш ю, царех лаьца йоагIаш йола справкаш тел.

Ленински зачето хIара зIамигача сагаген йоIаген йиш хулийт ший вахар баьчча гIулакхаща диста, шоаш тIаййца социалистически декхараш кхоачашдарах партенеи халкъеи хьалхашка отчеташ тела.

Ленински зачета хьалхарча этапе дакъа а лаьцар, общественно-политически аттестацех толаме чакх а баьлар 130 эзар совгIа республикера кагирхой Царна юкъе вар 18382 коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш вола производстве хьалхалатта зIамига саги йоIи. ХIаьта царех 111 эзар совгIачох 623 комсомольско-кагирхой коллективох пятилетка хьалхарча шин шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяьй.

Ленина васкеташ кхоачаш а деш, 5564 комсомольцо тIехдика къахьегарцеи дешарцеи Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарца дувзаденна Ленински комсомоло КПСС ЦК-на деннача рапорта кIала кулг язде бокъо яьккхар. Иштта, организационно а идейно а чIоагIбенна шоай съезда накъабаьхкаб Нохч-ГIалгIай кагирхой.

Ф. САУТИЕВА,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи культурно-массовий отдела заведующе заместитель.

Диъ шу хьалха г. Назранерча № 3 йолча школа комсомольцашта ловш хиларах хьаелла лаьрхIар Ленински зал. Школа комсомольцашеи пионерашеи ахкан каникулаш йолча юкъа хоза кийчйир баьчча вахарах а революционни къовсамах а дувцаш йола стендаш, витринаш.

Ленински зале чакхъюл пионерий сбораш, ленински урокаш, митингаш, укхаза пионералла дIайийбу октябряташ.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина сийрдача вахарах пионерашта Ленински зале дувцаш я школа йоккхагIйола пионервожати Е. Яндиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЛЕНИНА ОРДЕНА КАВАЛЕР

Делкъел тIехье яр совхоза-техникума Яндарерча цхьоалагIча бригаде тхо кхаьча ха. Сона хьалха дена йовзаш я из моттиг, хIаьта а, машин лехкаш вегIача цу боахама керттерча инженера Часыгов Iаьлас наькъа тхо доагIаш кердадоах коллектива карагIдийнка дика гIулакхаш, дIаяхача нийслагIча пятилетке а хIанзарчун шин шера а механизатораша, свеклаш кхеераша, кхыча къахьегамхоша даьха толамаш. ЦIераш йоах районал гаьнна араьхьа бовзаш болча кхаш — леладеча говзанчий. Цхьабараш дIа а ихаб боахамера, керда бараш балха хьа а ийбаьб. Баьда, инженера яхачох, коллективацара дукхагIбараш, моллагIча тайпара хинна а, цигарча бригадира говзал дIаIомаь, цо хьийха ба.

Автотрасса тIара хьадерзашехь гучайоал цхьа километр мара гаьна йоацаш босенца улла бригадий стан. Дехьа а сехьа а ше-ший метте гулъяь латт оахам кийчдеш, ялат дIадувши чуэцаши, доакъар хьокхаш йола техника. Цига хьалкхача лехьа, наькъа йистте улл планировка а яь нийсъяь йиъ саьна лаьттан чIегилг, жегI хьаьрцаб цун хургйолча кIийлен тIа, кучкаш я гонахьа а. Юкъе латт автомашинаш.

— Хургйолa гараж я из, — хьахьувх инженера. — КIезига аьттехьа машиний ков де лаьрхIад юртбоахама техника лоаттае. Уж гIишлош пятилеткa чакхъялалехьа йистеяргья... Техника тоаю мастерске ергья цу юхке. БIарчча комплекс. Цу деша сагато къаьстта дукха ю цхьоалагIча бригада бригадира Евлоев Саге Махьмада. Из а — дукхача хана дена: механизаторашта ма эший из.

ХIанзалца боахама механизатораша халокаш нийслуш тоаьяй техника, тахан а да иштта. Аьлча а, бригадира помощника Даурбеков Хьажбикара инициативах, хьаштдале дукхагIча даькъе цо ше а, вIаштIехьъяьккхача мастерске тоаю трактораш, кхыйола механизмаш. Цун тешаме новкъостий ба кузнец Бараханоев Макшарип, токарь Темитенко Владимир. Царна нийсса хIана бац аьнна бригадиро а бу «Iаьржа» болх. Цудухьа веза из механизаторий коллектива а дукха.

Тхо дIанхаьчача хана а воаллар Махьмад болх беш: бригадни стана гонахьа аьшка карт оттаеш. ЛаьрххIа цунна новкъостал деш вар кузнец Бараханоев Макшарип, токарь «Володяя» учетчик Султыгов ТIахIири. Карта а стана наIараштеи кораштеи а басар хьокхаш боахкар кхалнах — повар Алиева Дебихани техничка Даурбекова Золотхани.

— Коммунистически субботникI — велакъежар бригадир, тхона дагадехача хаттара жоп луш санна.— Ерригсоюзни субботник кIира даьлча ма-дий, хIанз доагIача шоатта дийнахьа. Оаха из деза ди хьатIакхачалехьа тхоай стан кийчъе лаьрхIад. ХIаьта мехка юкъара субботник долча хана къаьстта план я тха: машиний ков тоаделга, хьалхагIа гараж хинна моттиг цIенъелга, болх ца беш йола техника цхьалхайоаккхилга, кхыдараш. Цу балхаша цхьаккха хIаманца а новкъарле ергьяц шоай аргIагIа долча юртбоахама балхашта — ялат дIадера, дIайийнача хIамашта гIулакх дара, кхычарна.

ХIаьта юртбоахама балхаш кIезига дац. Март бетта боахам шин бригада бекъаш цхьоалагIчун коллектива хьекхаьчад 1200 гектар оахаш дола лаьтта. Цунах 250 гектар гурахьа дIадийнача ялато дIалаьцад, дIаходар бIаьстан культуреш дIаюаш да.

Агротехнически дикагIйолча ханашка дIадийнад 30 гектар баьцадаараш, 50 гектар кен, 100 гектар генараш, дIае езача кхобIаьннех... Деррига лаьтта ханнахьа аьхад, цоза а, цхьадолча кхашка кхозза а макха боаккхаш, культиваци еш, тоадаьд из. ХIамаш дIаелехьа.

— «Ханнахьа» яха дош укхаза шийн тайпара кхетаде деза, — йоах Евлоевс, — ханнахьа

ОЧЕРК

оахилга'м — зябь я. — ХIаьта а тIехьа кхача культураш шоай ханнахьа чуийца ца ялар бехьан долаш цхьадола кхаш — 300 гектар совгIа — бIаьсти аха дезаш дисар. БIаьсти ду оахам тIехьа ца далийтар да вай «ханнахьа» яхар.

Бригадира цIераш йоах дикагIболча болхлой:

— Из оахам кийчдаьр Бараханоев Iабдурахьман ва. ХIанз генараш дIадувш боахк опыт йола механизатораш Котиев Дауди — Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалер — Даурбеков Адами. Царех хIаране дийнахьа 12—13 гектар дIаюв, нормагIа 8 гектар йоагIача. Тха механизаторий оамал я бIарччача ден сердалех болх беш. Массаза а. Цудухьа нормаш кхоачаш ца еш нагахьа болхло хилац.

Кхыйола бIаьстан культураш дIае кхаш кийчдеш ба трактористаш Даурбековар Якъуби Iабдурахьмани, Кодзоев Башир. Люцерна дIайийнача кхай тIа сихдаь хий техар механизатораша Мальсагов Хамборек, Хамхоев Даудек (тIехьерчо болх бу дукха хаац, бакъда дикача цIерца бага вахов из коллектива).

Бехктокхаме да коллективо пятилетка кхоалагIча шера тIаййца социалистически декхараш. Механизатораша лаьрхIад хIара гектара тIара 21 центнер гурахьа дIадийна ялат чуэца, 12 центнер генараш, 30 центнер хьажкIаш, 200 центнер моша доакъар даккха.

— Бригада коллектив йоккха балха опыт йолаш я, — йоах Махьмада, — тха механизатораша дукхача шерашка дIахьекхад моллагIа а юртбоахама культура лелае шоашта хоаргдолга. — Цул совгIа, пятилетка кхоалагIча шера, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дайзачул тIехьагIа кердача бехктокхамца хьежар тхо боахама торонашка. Цудухьа лаьрхIад соахкарчул дукхагIа хIара культура боккха хьувкъам кхебе.

Бакълув бригадир: Яндарерча механизатораша хов лаьттанна доал де, цунгара пайда хьаэца, цо яххача бесса «моллагIа культура хьалкхее».

..Хьалхара дIайийра цу шера Яндаре шекара свеклаш. Дукха лаьтта дIалаьцадар цу кердача культура. Гектаришкашта юкъе дIа а йийкъа, доладир балхаш де. ДукхагIбараш механизатораши цар дезали бар. ХIаьта оахам кийчделга, удобренеш тоссилга, фу дIадувлга — уж дукхадола балхаш хIаьта а механизаторашка ма-дарийI! Гуйре хьатIакхаьчача гучадаьлар болхлой къахьегама хьинар: хIара гектара тIара 390 центнер свеклаш ялар, планагIа 180 центнер хиннача. Дуккхачар 500 центнерагa кхоачаш хьувкъам чуийцар, хIаьта гектарница Бархановеа Лизас, дагадоагIа сона, 780 центнер яьккхар шийн гектара тIера!

Из къахьегама толам бахьан долаш правительственни совгIаташ, орденаши медалаши елар дуккханешта. Бригадира Евлоев Саге Махьмада Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар.

Из хьалхара совгIат дац Махьмада. Цул хьалхагIа енна СССР Халкъа Боахама карагIдаьннарий выставка кхоъ цIастеи цаI дотои медалеш, баьш ахарах енна медаль, дуккха баркалаш, Сийлен грамоташ я механизаторга. Бакъда массанал «бочагIа» я Ленина орден — вай мехка эгара доккхагIдола правительственни совгIат. Из еннай Евлоевна кхаш леладара балха дикагIа толамаш дахарахи коллектива болх дика вIаштIехьбаьккхараьи 1972 шера.

СовгIато шийна тIадулла декхар деез опыт йолча механизаторий кулгалхочоа. Цудухьа цо ший низи хьинари кходац боахама кхашка дукхагIа хьувкъам кхебара, цу деша коллектив оарцагIъяккхара. ХIаьта механизатораша тешаме кхоачашду шоашта тIадилла гIулакх. Цар къахьегам бахьан долаш совхоз - техникумо дIадаьннача шин шера ялат пачхьалкхенна дIадалера план духхьал ка болча ялата чоагIа кхоачашийр. ХIаьта Октябра юбилейни шера хIара гектара тIара чуийцар: гурахьа дIадийна кIа — 20,6 центнер, мукх — 22 центнер, шекара свеклаш—443,6 центнер. Ялата лаьрхIа дIайийна хиннача 250 гектар хьажкIех 200 гектар ша теха хIалакьяьр. ХIаьта а Яндарерча кхаш леладераша планагIа доагIа ялат даьккхар цу кхай тIара: 25 центнер фуаль-яьха хьажкIаш хIара гектара тIара.

— Турпала къахьегам бар из, — дагалувц бригадира хIанз, — ший беша, массаза тIакховчача дIайийнача хIамашта а де йиш йоаца Iунал дир механизаторашa хьажкIашта...

— Кхай тIара дIа'м бригадир а валацар, — йоах шоай аргIагIа механизатораша.

Кхай тIара дIа ца воалилга Евлоев Махьмада дукхача шерашка хьаяхьаш оамал я. Хьалхара механизаторий бригадир хиннав цунах 1945 шера Павлодаре Цурюпински МТС, цул тIехьагIа ГIунбихен Казахстански областе ЦхьоалагIча Джетысайски МТС хиннав. Тхьаь цаI шу хьалха, 1977 шера, ше ваьча юрта цIаевча денз Яндаре ва цу балха.

КIаьд ца луча кулгалхочун сийду коллективо массаза а. Цу деррига шерашка цIаекха а ца хувцаш Яндарерча юрта Совете цар депутат ва из, массехказза харжав Назрановски райсовета депутаталла. Юртахой тешам боабац депутата, ший производственни гIулакх санна теркалбеш дIахьу общественни болх а.

З. ДАУРБЕКОВ.

ШКОЛЕРА МУЗЕЙ

Цу гIулакха юхьиг яр № 13 йолча юкъерча школа 7 «А» классе хинна собрани. В. И. Ленин ваь деза ди хьатIакхоачаш из ди белгалдаккха шоаш де лерхIараш дувца вIашагIкхийттабар дешархой. Шоайла дага а баьнна цар лаьрхIар школе В. И. Ленина музей вIашагIйоллара материалаш гулъе. ХIаьта школа кхыболча дешархоша шоай новкъосташа дIадоладаь из дика гIулакх хьал а лаьцар.

Юхьаьнца атта дацар. Гулде эшар дукха хIама дар, цул совгIа, юххьанца музей хьаелла помещени а яцар. Цхьабакъда комсомольцаши царна тIехьа латта пионераши октябряташи цу халонех бIу къожабеш бенар. Царна гIо де кийча яр школа дирекци а. Дукха ха ялалехьа, музейца лаьрхIа ший цIа хьакъоастадир. ХIаьта В. И. Ленин хиннача городашкарча школешца, Октябрьски революцеи граждански тIемеи доакъашхоща письмош дIанхьан язде хьалхе а болабеннабар уж. Кастта кхаьчар хьалхара хоам; уж деноIш дагадоагIачар дувцар цу ханах лаьца, В. И. Ленинах дувцар, цхьабараша открыткаш, кхыйола материалаш кхухьийтар.

Из хьайийлла цхьа шу мара деце а дукха хIамаш де вIаштIехьдаьннад музея директора 8 «а» класса дешархочун Якушина Маринай, цун гIончий Смагина Светай а, Исаева Маринай а, Хаджиева Лейлай а. Царна эша гIо-новкъостал деш, музейга хьожаш, хьехам луш я дешара - воспитательни даькъа директора заместитель йола Рябочкина Элла Азимовна.

ХIанз музей доккхал де йиш йолаш я. Укхаза я «Ленин ваьха а дешаш хинна а моттигаш», «Ленина берали къона шерашь», «Ленини бераши» яха стендаш, Ленина сийна арахийца маркаш, открыткаш. Хоза кийчъяьй Хаджиева Лейлас «Пионераш 50 шера» яха стенд, В. И. Ленин ше Петрограде Финляндски вокзале къамаьл даьча хана тIалаьттача броневика макет. Геттара бIарг тIаотташ я «В. И. Ульянов» яха Самбиевас яь диорамеи «Сийлахьа Октябрь» яха Хамхоев Бесланеи Третьяков Сережаси кийчъяь диарамеи.

ХIанз музее кийчдеш да Ленин хиннача городий электрофицировани карта, «Тхо Ленина городе» яха стенд, баьчча хетаяь диарамаш. Цул совгIа, дешархоша лаьрхIад кIир а теха, басар а хьекха шоай музей хоза тоае. Уж а кхыдола а балхаш дара ахча деза царна. Цудухьа цар шоаш гулду тишаьшк, макулатура, субботинкаш чакхдоах. ХIаьта тахан В. И. Ленин ваь 108 шу дузача дийнахьа шоай школа ковкарта, гонахьарча улицашка лостам беш хургба уж.

Д. ИНАРКИ.

БАЬЧЧА ЦIЕРАЦА

Сийлахь-доккхача эрсий халкъаца цхьана Советски Iаьдал бахьан лоаттабаьча къовсаме дакъа лоацаш хиннад Къилбаседа Кавказера къамаш а. Терека оагIонашка Советски Iаьдал дIаоттадара чIоагIа Iаьдал дIаоттадара чIоагIа терка тIабохийташ я Терски Халкъа Комиссарий Совета эшарийн хьаштийи чIоагIа йоакхо еш а хиннав Владимир Ильич Ленин.

...1918 шера 11 декабрь, РСФСР Халкъа Комиссарий Совета заседани я. Владимир Ильич председатель ва. ЛадувгI Терски областерча Совнаркома вйкалий доклада. Из чакхъяьлча решени тIаэц:

«Грознера Червленнега кхаччалцеи Кизлярера Старо-Теречни кхаччалцеи керда машинакъ билла болабелга тIедуллалда Терски областа Халкъа Комиссарий Совета, машинаькъа бувзама Халкъа Комиссарната сметах 1918 шера шоллагIча ах шера 22 миллион сом дIа а хецаш... ХIаьта лакхе белгалдаьккха ахча дIадахийтара Халкъа Комиссарий Къилбаседа Кавказерча Чрезвычайни Комиссара нов. Орджоникидзе тIахьожам а лоаттабеш».

В. И. Ленина кулг яздаьд цу протокола. Цу документа кулг яздаьча деношка ворхI машинаькъахо мара штате воацаш къе а зIамига а ярникъ дIаболабе беза станни Гудермес.

Доазув доацаш бар пролетарски революце баьччацара лоамврой безам. Владимир Ильич метта висача хана, цун адресах цахаддаш письмош кхухьийтар мехка массайолча мIинингашкара. Грозненски мехкдаьттахошкара а дар цу тайпара письмош. Цу шерашка «Нефтерабочий» яхача газета тIа кепадийттар уж.

1923 шера март бетта арадаьннача № 2 йолча информационни бюллетена тIа укх тайпара корта а болаш хоамаш да:

«ГОРНЯКАША НОВ. ЛЕНИНАХ»

Нов. Ленина цамогарах дувцаш яьча доклада хьакъехьара Къаьнача промыслашкарча Ленина цIерагIарча болхлой группа соцам бир:

Ленина дарба деш болча лоарашка дIахо йодача хана из бокъонца вийрза валлалца балха тIа ца вахийтара наказ лулла.

Иштта кхы цхьаькха а лоацца хоам. Из вай дог тохалуш беш 1923 шера май бетта арадаьннача № 4 йолча информационни бюллетена тIара:

«Н.н. Калинини Ленини — Сийлен горнякаш».

«Укхаза вена волаш ВЦИК Председатель н. Калинин сийлен горнякалла а хержа ВСГ (Горнякий Ерригроссийски Союз) губотдело дIаязваь къахьегама биржага гIолла мехкдаьтта чакхдоахача заводий кхоалагIча группа сгонщикалла. Иштта н. Ленин а оттаваь сийлен горнякалла, дIаязваь Къаьнача промыслай шоллагIча группе бурув тохара мастералла.

Болхлоша горнякаша (цу шерашка горнякий Союза чумехкдаьттахой) болхаш хиннаб торжествении митинге расчетни книжка деннад н. Калинина, хIаьта цо дIалинхьа дIа а лургдолаш книжкеи курортни карточкеи деннад Владимир Ильича, Горячеводске курорте а из хьехаш».

В. И. Ленина бурув тохара мастера цIи а луш, Грозненски мехкдаьттахоша миштa йоакхо яьй дуацаш я 1923 шера 17 май «Нефтерабочий» газета тIа араяьнна цхьаькха заметка.

«Нов. Ленин — бурув тохара мастер».

Горноболхлой Союзо дIадехарашка хьежжа бурув тохара мастералла дIаязваь волча Владимир Ленина (Ульянова) цIерагIа де дезараш белгалдоахаш къахьегама биржас яздаьд промыслай шоллагIча группага» Цул тIехьагIа дIаязъяь я цу информаце подзаголовок.

«Грознефта курорте».

«Къаьнача промыслай бурув тохара мастер н. Ленин курортни дарба де дезаш хилар белгалдоаккх Грознефтеи страхкомеи курортно-отборочни комиссе. Н. Калининга дIа а денна Ленина Москве дIадохийт курортни карта».

* * *

Хьалхара унахой Грознефта курорташка Кисловодскеи Ессентукеи дIабахийтар 15 мае... Май бетта 20-ча деношка сезон хьаелл Горячеводске. Сийлен бурув тохара мастер Ленин ший цIагIара аравала могаш ма-хиллинге Грозне хьавоалаваь шоай хьамсарча курорт-Горячеводске дIа а вахийта цун цамогаш долча култан коган дарба дайта безам болаш ба болхлой промысловикаш, яхаш дувц «Нефтерабочий» газета тIа болхлой корреспонденташа.

Ленина цIераца дувзаденна дукха хIамаш да вай Нохч-ГIалгIайчене. 1931 шера 21 марта цхьоалагIча пятилетка план толамца кхоачашъярах Ленина орден елар мехкдаьтта промышленноста. Юрта боахаме, промышленносте, транспорте къахьегама доккхий толамаш дахарах 1965 шера Ленина орден еннай вай республикана.

Ленина цIи тилла я город Грознера керттера майда, цун йоккхагIйола район. Цун цIи лелаеш я Заводской районера культура Дворец. Юрта боахаме, промышленносте, гIишлошъеча, транспорте белгалбаьнна дика къахьегарах Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи еннараш а ба Ленина орден енна. Из лелаеш ба гIема ветеранаш — Советски Союза турпалаш. Города керттера цхьа улица а я баьчча цIи лелаеш. ХIанз цу улицагIа хьалдеш а хьалдаь латташ а дукха этажаш йола цIенош, зданеш я.

С. ВОРОНИН.

ІИЛМАН ТЕХНИКАН ДАЬКЪЕ 1978 ШЕРАРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРАХ БОЛА

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи СОЦАМ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагІо тІа).

практике из метод шерра юкъе йоаллярахи травматологеи ортопедеи керда Іилма - практически лостам хьабарахи.

7. **Краснов** Михаил Михайловича, СССР медицински Іилмай действительни члена, бІаргий лазарий Еррнгсоюзни Іилматохкама института директора— бІаргий хирурге тохкама комплексах, керда принципаш оттарах.

8. **Пантюхин** Михаил Григорьевича, керттерча конструктора заместителя, балха кулгалхочоа, Пинчук Леонид Петровича, тракторни производства директора, Соболев Юрий Алексеевича, керттерча инженера, Машкин Михаил Васильевича, цеха начальника, «Кировский завод» яхача производственни объединене болхлошта, Добрынин Анатолий Михайловича, автомобильни дизельни двигателаш хьаеча Ярославски объединене генеральни директора, Чернышев Георгий Дмитриевича, технически Іилмай доктора, цу объединене керттерча конструктора — «Кировец» яха ниэ боля унифицированни чархаш тІара тракторaш хьаярахи базови модификаце серийни производство карaерзаярахи.

9. **Панфилов** Михаил Панфиловича — генеральни директора, Зверев Виктор Алексеевича, технически Іилмай кандидата, ЦКБ керттерча инженера, Неплохов Ефим Мейеровича, технически Іилмай кандидата, лабораторе начальника, Ковалев Владимир Александровича, Павлов Василий Николаевича, керттерча конструкторашта, В. И. Ленина цІерагІча Ленинградски оптико - механически объединене болхлошта — диаметр ялх метр йолаш керттера кизга дола дунен тІа эггара йоккхагІйола принципиально кердача конструкцегІа оптически телескоп хьаярах.

10. **Тагер** Александр Семеновича, технически Іилмай доктора, Вальд-Перлов Виктор Михайловича, физико - математически Іилмай кандидата, Мельников Анатолий Ивановича, технически Іилмай кандидата, цу института лабораторей начальникашта, Пожеле Юрас Карловича, Литовски ССР Іилмай Академе академика, Литовски ССР Іилмай Академе полупроводникий физика института директора — полупроводникашка лавинни ионизаци хулача хана лакхача частотий электромагнитни колебаний генераце теоретически экспериментальни тохкамаш дареи чІоагІдареи комплексахи полупроводникови приборий — лавинно - пролетни диодий керда класс хьаярахи.

КПСС Центральни Комитета секретарь **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР Министрий Совета Председатель **А. КОСЫГИН.**

ЛИТЕРАТУРАН, ИСКУССТВАН, АРХИТЕКТУРАН ДАЬКЪЕ 1978 ШЕРАРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРАХ БОЛА

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи СОЦАМ

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой, литературан, искусстваи, архитектуран даькъерча СССР Ленински Пачхаьхьалкхени премешта йолча СССР Министрий Советерча Комитета предложенега хьажа а хьежа соцам бу 1978 шерара Ленински премеш хьожаe:

1. **Александров** Борис Александровича, Социалистически Къахьегама Турпала, СССР халкъа артиста, А. В. Александрова цІерагІча Шеча Вайракха шиъ орден лелаеча Советски Эскара иллейн халкарей ансамбла художественни кулгалхочоа — 1975 — 1976 шерашкарча концертни програмаех.

2. **Архипова** Ирина Константиновнана, СССР халкъа артисткана — «Трубадур», «Садко» яхача операшка ССР Союза Пачхаьхьалкхен Академически Доккхача театре партеш кхоачащъярахи тІехьарча шерашкарча концертни программаехи.

3. **Замятин** Леонид Митрофановича, Игнатенко Виталий Никитича — сценаре авторашта, Бессарабов Игорь Викторовича, РСФСР искусствай заслуженни деятела, режиссера, Кочетков Александр Степановича, РСФСР искусствай заслуженни деятела, режиссераи операторан — «Коммунистех йола повесть» яхача документальни фильмах; Морозов Дмитрий Платоновича, сценаре автора, Андриканис Евгений Николаевича, РСФСР искусствай заслуженни деятела, режиссера — «Ленински накъагІа» яхача телевизионни документальни фильмах.

4. **Сперанский** Сергей Борисовича, СССР халкъа архитектора, Каменский Валентин Александровича, СССР халкъа архитектора (веинaчоа) — «1941 — 1943 шерашка Ленинград турпале лораярен 1944 шера Ленинграда юххе немецко-фашистски эскараш хІалакдарeн сийна даьча монументах». (СССР халкъа художника М. К. Аникушина, монумента авторех цхьаннена, хьалхагІа енназр Ленински премн).

5. **Танк** Максима (Скурко Евгений Ивановича), Социалистически Къахьегама Турпала, Белорусски ССР халкъа поэта — «Нарочанские сосны» яхача стихай книжках.

6. **Чаковский** Александр Борисовича, Социалистически Къахьегама Турпала, яздархочоа — «Блокада» яхача романах.

КПСС Центральни Комитета секретарь **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР Министрий Совета Председатель **А. КОСЫГИН.**

ШЕРРА ІОМАЮ

Вай мехка къахьегамхой чІоагІа уйла тІаяхийта хьожаш хилар СибарегІени Гаьнарча Малхбоалени районашка ваха новкъост Л. И. Брежнев лелача хана.

Партийно-боахама активаца, къахьегамхошца, бІухошца новкъост Л. И. Брежнев вІашагІкхетарон царца даьча къамаьлашен ленински партена гонахьа советски нах чІоагІа кхотабенна болга къаьгга хьахьекхар, тешавеш хьагойтар вай Даьхен низ чІоагІбара, халкъа хьал-торо айяра, массане а юкъара машар чІоагІбара парте еш йола йоахо.

Советски наха чІоагІа гІадбаха тІанийцар «КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев СибарегІени Гаьнарча Малхбоалени районашка хилара итогех» бола КПСС ЦК Политбюро, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета соцам. Новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьлаш, цо могадаьрашн рекомендацеши махбаь варгвоацаш боккха лоархІам болаш я КПСС XXV съезда решенеш, иттлагІча пятилетка заданеш кхоачашъяра тІехьа беш бола беррига болх дІахо эргабоахаш тоабара.

Цига ваха хилара материалаш чІоагІа теркам тІабахийта Іомаю партийни комсомольски дешара системе, экономически дешаре, пропаганда массови формашка. Пропагандисташта, лекторашта, агитаторашта, политинформаторашта новкъост Л. И. Брежнев Малхбоален районашка ваха хилара итогаш дІайовзийташ новкъостал дара, парте хьалхадаьха аргІан декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбахара лаьрхІа кепатох оаха лекцей, докладий, беседай цхьайолча тематикана.

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев СибарегІени Гаьнарча Малхбоалени районашка хилара итогех йолча лекцей, докладий, беседай

ЦХЬАЙОЛА ТЕМАТИКА

1. Ленински парти — вай заман хьаькъал, сий, эхь-эздел.
2. КПСС — советски халкъа еррига коталонаш яха дегаш ураувттадер а вІаштІехьйоахар а.
3. КПСС XXV съезда решенеш — вахаре!
4. Парте XXV съезда, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбахара хьакъехьара СибарегІени Гаьнарча Малхбоалени районашка Л. И. Брежнев хилара лоархІам.
5. Новкъост Л. И. Брежнев къахьегамхошцен бІухошцен вІашагІкхетар — партен халкъец йохаргІоаца цхьоагІо къаьгга хьагойтилга.
6. Социалистически Даьхен низ алсамбаккхара, советски наьха хьал-торо айяра парте ю йоахо.
7. СибарегІени Гаьнарча Малбоалени рузкъаш комплексно карадерзадари хІама хьаккхолла низаш дегІадоаладари — халкъа юкъара лоархІам бола программа.
8. Малхбузен СибарегІен мехка мехкдаьтта керттерча база болхлой къахьегама денал.
9. Байкало-Амурски никъ билляр — ленински комсомола, дерригача советски халкъа денале гІулакх.
10. СибарегІе, Гаьнара Малхбоале дІахо караерзаеча хьинаре дакъа лацар — Ленински комсомола, советски кагирхой патриотически декхар.
11. Наьха йоакхо хІара денна е, кадраш дІачІоагІъяра аьттув бола хьалаш хьакхолла.
12. Промышленни предприятеш ханнахьа болх бе йолаялийтар, хьалдаь даланза дола гІирсаш кІезигдар — эггара хьалха де дева лоархІаме гІулакх.
13. Проектни мощносташ сихагІа караерзаелга — къахьегама овсарле айярен продукци дукхагІа арахецарен йоккха резерв.
14. ГІишлошъерашен машанашъерашен творчески содружество лелаяра йолча ленинградцийн сибирякийн опыта шерагІа никъ ле.
15. Транспорта балха эффективность лакхъяр — вай таханарча деной денале декхар.
16. Іилман практикан союз — мехка хІама хьакхолла низаш сихха алсамдахара боккха низ.
17. План — парте экономически политика чакхъяхара керттера инструмент.
18. Тахан селхан баьчул дикагІа, кхоана тахан баьчул дикагІа бе болх!
19. Балха эффективности дикали — коллектива, хІара советски сага политически кхийна хилар хьахьокхар.
20. Вай резервaех хьаькъалца, дикача дас санна пайда эца, царех ма-могга дукхагІа пайда баккха.
21. ТІехьабусараш боацаш болх белга — хІара коллектива декхар.
22. Фу даьд Іа, коллектива хІара члено план кхоачашъергйолаш, лакха дикал йола продукци арахецара?
23. Ритмично, рывокаш срываши йоацаш болх белга — хІара коллектива, хІара къахьетачун декхар.
24. ХІара производственни участке лакха организованность, порядок, дисциплина хилийтара тІехьа къовсам миштa лоаттабу вай?
25. Коммунизм хьалъечун моральни кодекс — вай вахара закон.
26. Хьаьнала къа ца хьегарца, халкъа рузкъа ца лорадарца къовсам лоаттабелга — вай граждански декхар.
27. Бракаца, прогулашца, хІамаш йойтарца къовсам лоаттабелга — къахьегача коллектива бокъон декхари.
28. Вай сийлен гІулакх — хьаьнала болх белга, хьалха латта опыт тІагІертта юкъекхахьар.
29. ХІара производственни участке тІатеІІа болх белга Іалашдергда вай.
30. Юрта боахама эффективность айяр — дерригача халкъа лоархІамегІа дола декхар.
31. Хьайбай боахам — вай керттера фронт.
32. Лоаццача ханен дикен чакхдоахаргда вай бІаьстан кхашкара балхаш. Сеца латташ цхьа сахьат ма-даккха! Цхьа грамм ма-йоае!
33. Промышленни районашта—хьайбай продукции баьцадаараши дахара шоай база.
34. Халкъо хьа мел даьхх дикача дас санна, кхом бии хьаькъалца пайда эца.
35. Шийн творчески план — хІара къахьегамхочоа.
36. Социалистически яхь — экономически кхетам баларен декхараш кхоачашдара низ бола средство.
37. Ленина хьисапе, коммунистически хьисапе болх бе а къовсам лоаттабе а Іомале!
38. Кхоачаш а тІехкхоачаш а ергья вай 1978 шера план, балха эффективности дикали айергья вай. Дош дІаденнадале — кхоачашде!
39. Даьхен экономически низ чІоагІбара Іа Іайха юкъедиха дакъа малагІа да?
40. СССР Гервзашцара Низаш — советски халкъа машаре къахьегам тешшаме лорабер, массане а юкъарча машара чІоагІале.
41. ТІемa говзал, бІухой говзал айяр, политически кийчо елга эргадоахаш тоадар — советски бІухой лоархІамегІа дола декхар.
42. Къахьегеи СССР обороннаеи кийча хилар, политически фелал гойтар — хІара советски гражданина декхар.
43. Новкъост Л. И. Брежнев СибарегІени Гаьнарча Малхбоалени районашка хилара дунен халкъашта юкъера лоархІам.
44. Советски Союз — машаре байракх лелаер.
45. КПСС-и Советски пачхаьхьалкхени арахьарча политически балхо керттера де лерІарашн декхараши.
46. Дуней халкъашта юкъера кхоахам кІаьдбарга довлар — СССР, социалистически мехкаша, машар безача дерригача низашен халкъашен низаш тІаьхийтарах хьахиннар.
47. Герзашца кийчлуга сихдар соцаделга, бокъонца герз Іодилийтар — хІанзарча хенара эггара саготагІа йола проблема.
48. ЧІоагІа машар Іалашбар, термоядерни катастрофа кхерам дІабаккхар — КПСС арахьарча политика де лерхІар.
49. Социализма дунен система — машара, демократе, социальни прогресса чІоагІале.

Ветераний собрани

Самардийнахьа КПСС Грозненски городской комитета заседаней зале парте горкомои ветераний советои яь парте ветераний актива собрани хилар. Собране доклад йир КПСС Грозненски горкома хьалхара секретара Н. И. Семенова.

Цо дийцар партийни организацеша Ленински комсомола ду кулгал КПСС XXV съезда решенешка хьежжа чІоагІдарах яхача деша хстаяь хиначa КПСС Грозненски горкома XI пленума соцамаца дувзаденна кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъе парте ветеранашта хьалхашка латтача декхарех.

Доклада тІа а, пренеех даьча къамаьлашка а, собране тІайийцача резолюце тІа а белгалдаьхар кхувш йоагІача тІехьенна марксистско-ленински хьехама а советски халкъа къахьегамен тІемен традицей а ларда тІа кхетам луча ветеранаша де дезараш.

Собране доакъашхоша дош делар кагирхошта коммунистически кхетам балара шоай знанеш, опыт, низ ца кхобе.

СовгІаташ даькъала хилда шун!

1978 шера 30 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа 1977 шера плани тІайица социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР Министрий Совета хьун боахама пачхаьалкхен комитета объединеней, предприятей, организацей, болхлойн мастерийн йоккхача группана, цу даькъе Нохч - ГІалгІай АССР гІолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН:

Ацаев Махьмада — Ермоловски леспромхоза автомобила водитела, Грозненски район.

Долженко Михаил Михайловича — Сунженски мехлесхоза токара.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Тарамов Омар Умархаджиевича — Шалински мехлесхоза рамщика.

1978 шера 28 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа 1977 шера плани тІайица социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР автомобильни промышленноста Министерства объединеней, предприятей, организацей болхлойн мастерийн йоккхача группана, цу даькъе Нохч - ГІалгІай АССР гІолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Черный Иван Ивановича — транспортни машинашъеча Грозненски завода электросварщика.

1978 шера 23 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа 1977 шера плани тІайица социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР Министрий Советерча микробиологически промышленноста Керттерча управлене объединеней, предприятей, организацей болхлойн мастерийн йоккхача группана, цу даькъе Нохч - ГІалгІай АССР гІолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Сорокина Людмила Викторовнана — Грозненски ацетонови завода аппаратчицана.

1978 шера 30 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа 1977 шера юрта боахама продукташ дукхагІа яхаран пачхаьалкхенга йоахаран йола плани тІайица социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай РСФСР юрта боахаме хьалхалаттарий йоккхача группана, цу даькъе Нохч - ГІалгІай АССР гІолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Абучиев Махьмуд Висаитовича — Наурски района «Красное знамя» колхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Автаева Асма Шарпудиевнана — Грозненски района «Загорский» совхоза Іаьсий леладечоа.

Агларханова Алсет Боралиевнана — Ножай-Юртовски района Ю. Гагарина цІерагІча колхоза Іаьсий леладечоа.

Азармаева Липа Абдулхаважовнана — Грозненски района «Горячеисточненский» племсовхоза дояркана.

Алиев Нурды Исаевича — Наурски района «Терский» совхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Алпатов Павел Даниловича — Наурски района «Притеречный» совхоза тракториста.

Алхастова Баша Узумовнана — Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза баьцадаараш леладечоа.

Альдиев Авайса Іийсайна — Назрановски района «Экажевский» совхоза автомобила водитела.

Амаева Іабдата — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза дояркана.

Амангельдиев Косай Нурлубаевича — Шелковской района Менжинске цІерагІча колхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Аменкеев Алов Сейтмамбетовича — Шелковской района «Шелковский» госплемзавода жа Іуна.

Асабаев Адыльсолтана — Грозненски района «Грозненский» совхоза тракториста.

Ахмедов Гасбула Магомедовича — Шелковской района «Красный пахарь» колхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Ахмедова Тамара Абусандовнана — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза дояркана.

Ашаханов Сайпула Садуллаевича — Наурски района «Россия» совхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Базелевская Зоя Александровнана — Шалински района «Шалинский» совхоза хьакхарч леладечоа.

Базуркаев Ахьяда — Надтеречни района «Минеральный» совхоза тракториста.

Байгириев Салман Савладиевича — Шалински района «Искра» совхоза бежа Іуна.

Байсугуров Бекмарзийна — Сунженски района «Сунженский» откормочни совхоза бежа Іуна.

Бакаев СаІид Махьмудовича — Грозненски района «Советская Россия» колхоза тракториста.

Бардин Николай Алексеевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза тракториста.

Баркинхоев Берснакъий Беслана — Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза автомобила водитела.

Батаев Мусос Ахмедовича — Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза шурийтоварни ферма заведующена.

Белогуров Николай Моисеевича — Сунженски района Шеча Эскара цІерагІча колхоза тракториста.

Беснева Яхена — Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза дояркана.

Бимурзаев ІаьлиІйна — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза тракториста.

Блохин Петр Дорофеевича — Наурски района «Россия» колхоза тракториста.

Ведзижев ГІарсе Жабраила — Назрановски района «Назрановский» совхоза тракториста.

Величко Федор Алексеевича — Грозненски района «Первое мая» колхоза тракториста.

Висиитова Айбанта — Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза дояркана.

Высккорка Иван Егоровича — Грозненски района «Молочный № 1» совхоза машиниста - оператора.

Газдиев Хасолта Іусмана — Назрановски района «Назрановский» совхоза комбайнера.

Гайсултанова Мержжана — Наурски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза дояркана.

Гайтов Османа Махьмада — Назрановски района «40 лет Октября» совхоза автомобила водитела.

Гайиева Анна Ефимовнана — Наурски района «Россия» колхоза колхозхочоа.

Геремсултанов Сайдселахь Алиевича — Гудермесски района «Терек» совхоза звеньевойна.

Гехаев Иса Усмановича — Гудермесски района «Терек» совхоза шофера.

Горская Надежда Матвеевнана — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза свинотоварни ферма заведующена.

Губанова Роза Васильевнана — Грозненски района Ленина цІерагІча колхоза дояркана.

Дакаева Иисари Исмаиловнана — Ножай-Юртовски района Шерипов Асланбека цІерагІча колхоза тхьамка леладечоа.

Дакиев Исе Къурейша — Назрановски района «Маяк» яхача плодоводчески совхоза экскаватора машиниста.

Датаева Тамарена — Шалински района «Предгорный» совхоза дояркана.

Джадаев Султан Мамадовича — Шелковской района «Червленский» колхоза вокхагІа волча жа Іуна.

Джанаев Мамайда Вугаевича — Веденски района Кирова цІерагІча колхоза бригадира.

Дзавгаева Заирана — Надтеречни района «Калаусский» совхоза дояркана.

Дзыгин Александр Павловича — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза комбайнера.

КОММУНИСТ — МАССАЗА А БІУХО ВА

Боахама коммунисташа къоабалдеш хьаллаьцар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Пятилетка кхоалагІча шера, хьинаре болх а баь, КПСС XXV съездо белгалъяь еррига планови заданеш кхоачаши тІехкхоачаши яра чІоагІа ларда йолла лаьрхІад цар. 1-ча Мая сийна къахьегама вахте а этта, бІаьстан юхье кхашка ду дерррига балхаш эггара лоацагІча ханашка чакхдаха лаьрхІад совхоза къахьегамхоша. Шоаш денна дош дизза кхоачашдеш боахк уж.

ДІадахача шера хинна кхоачамбоацараш теркал а деш, мел эшар ду оаха комсашгулъяран пачхаьалкхенна дІаяларан 1978 шера тІайица социалистически декхараш кхоачашдар духьа. Цу гІулакха Іай а тІехьа кийчйир еррига техника, хІаранеца шишша кхоккха саг къонеи опыт йолеи трактористаш цхьана хургболаш звеношвІашагІъехкар комсаш лелаe. Тракторaши лаьтта кийчду машинаши бІаьстан юхье балхаш дІайоладалале тоайир. Цу балха дика къахьегарца белгалбаьлар коммунисташ Сайдулаев Султан, Автаев Рамзан, Солтаев Адам, Муртаев Сайпи, Тасуев Мамуд, Дугиев Ювназ, парте боаца Удаев Вахеи Тохаев Вахеи.

Укх шера бІаьсти хьалха енай тханцига, цудухьа деррига низаш оарцагІдаха дийзар бІаьстан юхье юв культураш эггара лоацагІча ханашка дІайийна яхаран лаьттанца тІоадал соцаяран. Боахаме гураьха 1630 гектара тІа дІадийнача ялател совгІа, кхаш леладераша эггара дикагІча хана 100 гектара тІа дІабийра кен, 60 гектара тІа — горохи кени цхьана доаханна мошача доакъара лаьрхІа. Гураьха дийнача ялатий 1200 гектара тІа маккаш даьхад. Ялат дукхагІа даккхар духьа лоаттабеча къовсаме эггара дикагІа къахьег коммунисташа: ДТ-75 яхача трактора тІа болх беча Ярасханов Агдана болх дика а беш хІара денна нормаш 140 — 150 процент кхоачашъю. Цул тІехьа ца вусаш къахьег Сайдулаев Адама, комсомольца Селемханов Ювсапа, Сайдулаев Оалхазара, кхычар.

Эггара керттерча бехктохкамегІчен балхех цаІ ба комсаша Іай тІахьекха лаьтта ханнахьа дІа а даьккха уж кийчъелга. Из хала болх бизза кхоачашбулургбацар къахьегам нийса вІаштІехьбаьккхача мара. Керттерча агрономо отта а яь, парткомо шийн заседане чІоагІйир бІаьстан юхье кхашка дергдолча балхий план.

Белгалбаьккача бакъахьа ба № 1 йолча отделенера коммунисташ. Масала, тракторно-полеводчески бригада бригадир Автаев Рамзан. Цо Іай а тІехьа кийчъяь дІаоттаьяр шоай еррига техника. ДІадахача шера теркал ца деш диса хинна хІамаш укх шера лертІалаьхад. Цу коммунистах доалла цхьаькха дика хІама да бригадерча хІара механизатора пунах бІубенна хилар. Шийн гІулакх довзаши дукхадезаши ва из. Цо бригадирашкара акташца хьайнцар аьшксаьрг а, эшаш йоаца кхыйола хІамаш а тІера дІаяьха цІендаь кхаш. Цу гІулакхо дикка сихбир болх, аттача баьккхар механизаторий къахьегам. Комсаш мукъайоахачеи юкъера йоакъаш оахкачеи къаьстта дика болх бу коммунисташа трактористаша Закаев Султана, Сайдулаев Султана, ВЛКСМ члена Макаев Хизара, кхычар.

Общественни хьаштий йоакхо яра хьакъехьа коммунисташа партийни организаце беча кхетама балхах доккха беркат доал. Коммунистий сакхетаме чІоагІлу массане хІама тоадалийта гІертар, новкъостаща вІаши гІо дар, вІаши оагІув хьаллацар санна йола правственни принципаш.

Цхьа ха яр фермера гІулакхаш дика вІаштІехьа доацаш. Доахангара йоаккха шура кІезигъяьяр, къахьегама дисциплина телхайора. Парткомо шийн заседане цкъа санна дукхазза а дийцад ферме эттача хьалах дола дош. ДикагІбола специалисташ а бахийте чІоагІъе лаьрхІар ферма. Бригадиралла хьожавир Астрахански советско-партийни школа йисте а яьккха цІавена Ибрагимов Къоасам. Совхозе дикагІъярех коллектив я цун бригада хІанз.

Белгалдаккха деза, ферма коллективо, шелковчаний почин хьал а лаьца, пятилетка кхоалагІа шу дика дІадоладаь хилар. Хьалхарча квартале шура яккхара план кхоачашйир фермо. 100 тоннана меттел 114,4 тонн яьккхар. ПланагІа 222 Іасилг кхеде лаьрхІача метте хьалкхедир 225. Пачхаьхьалкхенга дулх доххара квартальни план а тІехкхоачашъяьй, дІатела шура соахкарчул дикагІа а хІара Іатта лаьрхІача 12 килограмм дукхагІа а хиннай.

ГІожа а моша а доажар соахьа ханнахьа кийчдаь хилара дика Іангара доалаш латт доахан.

Пенсионераш болаш дукха коммунисташ ба тха салоІаш. Цхьабакъда, нагахьа санна шоаш эшаш моттиг нийсъелча массаза а новкъостал де кийча ба уж совхоза партийни организаценеи администраценеи. Къаьна коммунист Газиев Ювсап миччa хана я новкъостал де кийча, ва дешаца а гІулакхаца а.

Балха арабувл кхыбола ветеранаш а. Царна дагадоаллар общественни производства, партийни организаце гІулакхий йоакхо елга, коллективана пайда хилар ловзта да. Шоай новкъостал эшаш хиларах лог тийша ба уж. Из цар уйла оаха массане а къоабалъю, даим дагадувл тхо ветеранашца, культура ЦІагІа царца вІашагІкхетара сайреш хул. Тхоай тарлуча тайпара совгІаташ тел царна.

Массехк шу да оаха «Круглoвский», «Верхненаурский» совхозашца яхь лелаю. Ала деза, тхоца яхье баьннараш низ барех хилар, цудухьа атта дац царца къувса, хІаьта а чам болаш да. Хьинаре, творчески маІан долаш лелаю оаха яхь. ВІаши каст-каста тохкамаш ду коллективаша, тІайица декхараш кхоачаш миштa ду дувш совхоза пенгазета тІа. Практике гучадувла кердеи маькеи хІамаш дІа-юха эц тхоайла.

Коммунистий гІулакхаш массаза а эггара хьалха общественни боахам дегІабоалабарan чІоагІбаран тІадерзадаь да. Царца юв наха шоай мoарио, кхоане. Нагахьа санна боахама экономика чІоагІлуш, общественни фондаш йоккха хулаш яле, болхлошта эша материальни культурни хІамаш дизагІа кхоачашдеш хилар да из. Совхозе болхлоштеи специалисташтеи чуІе хьалдьяд шишша квартира йола цІеной. Болхлой дуккхача цІеношка газ чуйиллай, вокх юкъедиэрашка чуюллаш латт. Керттерча улицашка гІалла водопровод а электрически сердал а йиллай.

Соахка планал совгІен тІехдиккеи продукци дІаяларах мехотрядий членашта кхы тІа а 75 кепиг деннал къахьегамах даьккхача хІара сома тІехьа. Дукхача механизаторий хІара бетта юкъера алапи 150 — 180 сом да. Совхозо шийн торонга хьежжа йол, ялат, ча ваху болхлошта.

Пятилетка кхоалагІча шера доккхий декхараш тІайицад тха совхозо. ХІара гектара тІара 21 центнер ялат, 120 центнер баьцадараш гулде, 60 центнер сом баккха, 32 центнер комсаш яха лаьрхІад кхаш леладераша. Иштта доккхий декхараш белгалдаьд хьайбаш леладераша а. ХІара Іаттегара 2100 килограмм шура яккха лаьрхІад цар.

Уж гІулакхаш кхоачашдара боккха бехктоххам тІалатт совхоза партийни организаце коммунисташта. Керттердар да гІулакх творчески леладар, сакхетам лакха хилар.

С. МУРТАЕВ,
«Надтеречный» комсий совхоза парткома секретарь.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

ИттлагІча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тІайица шу дузача денга кхоачашъе социалистически декхараш тІайицадар наха бытовой гІулакхаш деча министерствана чуйоагІача ремонт ечен кога гІирс бечи Грозненски фабрика болхлоша. Уж толамца кхоачаш а тІехкхоачаш а дара шоайла дагабувлаш бар фабрика кога гІирс бераш, бригадаш, сменаш. Массаза санна укхаза а эггара хьалха дика гІулакх дІадоладир Гура Валентина Григорьевна керте латтача заготовщикий, коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча бригада коллективо. Шийн торонашкеи кхоачамашкеи хьажа а хьежа пятилетка хьалхарчи кхаь шера задани укх шера цхьоалагІча октябре кхоачашъе дош а луш, из дика гІулакх хьаллацара тІахьийхар цо фабрика беррига болхлой, участкай, бригадий коллективаш. ХІаьта укх шера задани цхьоалагІча декабре кхоачашъе социалистически декхараш а тІайицад В. Г. Гура кулгалдеча бригадас.

Цуи дика гІулакх эггара хьалха хьаллаьцар Къахьегама Шеча Байракха ордена кавалера Д. А. Мархиевас кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча заготовщикий бригадас, Боров Саварбик керте латтача бІаргчача цеха беррига болхлоша.

Миштa аьттув бовл теш В. Гура керте латтача бригада иштта дог гІоздоаха къахьегама толамаш даха? Керттерча даькъе бригаде болх беш мел бола кога гІирс бераш укхаза говзал кара а ерзаяь итт шерал чухьнахьа къахьегама стаж йоацаш ба. Йоккха опыт а йолаш шоай балхах тІехдика кхеташ хиларо доккха новкъостал ду царна доаха толамаш тІа-тІа дикагІа хилийта. Бригада барт-цхьоагІо йолаш хиларо аьттув бовккх цун балла тІа. МоллагІа ца, хоаш дар дІа-юха хоатт, эшаш дола гІо ду, кийбу кога гІирс дикагІеи дукхагІеи хилийтара цхьаин керда тороанаш лех бригадерча обувщикаша.

Кхалнаьха кога гІирс беча Боров Саварбика кулгалдеча цеха коллективо хьалхарча квартала план 115 процент кхоачаш а еш, планал совгІа тийгаб итт эзар сом мах бола кога гІирс. Уж толамаш доккхача а дизза дакъа лаьцад Гура Валентина Григорьевнас кулгалдеча бригадас а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) вокхагІйола мастер У. Кайхарови бригадир В. Гурaи кийчбеча кога гІирсага хьожаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Ленин цІаккха а вицлургвац

Іалалмате лорадеш леладу Финлянде В. И. Ленин цига хиларца дуьззаденна меллар. Цунна тешал дераш дукха да.

Укх шера цхьан шийлача январски дийнахьа Лахте тхо хилар мехка болхлой болама исторе боккхача лоархІамерча событена — Финлянде хиннача болхлой революце 60 шу дизара хетаяьча торжественни собране. Цига вІашагІкхийтар тхо цу революце хьинарерча доакъошхоща. Царех цаІ вар Хейнола яхача моттиге ваха Отто Эловаара. Цун 86 шу да, цкьабакъда хІанз а цунна дика дагайоагІа цу ханара событеш.

Сийлахь-боккхача Октябро, йоах О. Эловаарас, Финляндера революционни болам Іалалмате айбир. Цун апогей хилар берригача мехка дІахо политически дегІаахара кІоаргга воздействи яьча, укх шера шийй 60 шу дизар дездеш йола Финлянде компарти хьаяра эша хьалаш Іалашдаьча 1918 шерарча революцех. В. И. Ленин керте хинна Сийлахь-боккха Октябрь даим дага а латташ дахаш дар тхо цу хана.

В. И. Ленина бахь революционни болх, дІахо дувц О. Эловаарас, айхха бувзабенна бар Финляндеца, шоай вахара хьашташ бахьан финляндски къахьегамхоша лоаттабаьча къовсамца. Финлянди шийй мукъагІа хилар Сийлахь-боккхача Октябро котало яккхар бахьан долаш, хІаьта Финлянди шийй мукъагІа хилийтарах долча декрета кулг яздир В. И. Ленина 1917 шера 31 декабре. Цунна даьккхар цо тха халкъа хьалхашка цхьаннє а сега ца хинна сий.

В. И. Ленин 30-зза гаргга хиннав Финлянде, массаза а хІана хилац аьнна къайлагІа а хулаш. Фински халкъо де йиш мелъяр даьд азамленна чІоагІа езаш йола уж исторе оагІонаш метталоаттаяра. Финлянде ленинана даима шерлуш а соайоалаш а йоагІа. Октябрьски революце баьчча хетаяь эггара хьалхара музей хьаьяр 1946 шера Тампере, 1905 шера Ленина кулгалдеш йола РСДРП исторически конференци хиннача цІеношка. ХІанз В. И. Ленина вахар а, цо бахь болх а бовза дерригача дунен тІара нах ух укхаза. ДІадахача шера 30 совгІа мехкашкара нах хилар музее.

1976 шера декабрь бетта Хельсинкерча Сэрняйстен Рантатие яхача улица тІа торжественно хьайийллар В. И. Ленина музей. Укхаза 1917 шера август — сентябрь беттаішка В. И. Ленин шозза хиннав, Финлянде болхлой болама хьинаре доакъашхо хиннача Густава Ровио квартире сеца.

Цхьаьккха а я Финлянде Ильича музей. Из я Парайнене, островной района Турки яхача административни центра юххе. Ленин хиннав укхаза 1907 шера декабре, эмиграце водаш.

Хельсинкерча, Туркурча, Тампоперча, Лахтнерча, Котнкерча, кхыча городашкарча В. И. Ленин чухиача дуккхача цІеноп тІа хьалтехад мемориальни улгаш. КІезига дац В. И. Ленин Финлянде хиларах дола книжкаш а. Туризм дегІаккувлара центро иоаьккхай дукха ха йоацаш «Финляндера ленински моттигаш» яхача басаранца хоадаьча брошюра шюллатІа издани. Экранаш тІа арадаьннад «Ленини Финлянди» яхача темах дола «Тешам» яха цхьана даьккха советско-фински художественни фильм.

ДІадахача шера ноябре торжественни хьалашка Турку яхача города центре хьадийллидар Финлянде духхьашха Ильича дегІа памятник. Турку муниципалитета заказагІа из хьадир вовзаш волча советски скульптора М. Аникушина. Монумента юхе даим зизаш хул.

Дукха ха йоацаш белгалдаьккхар Финлянде 1948 шера даьча доттагІлен, цхьана гІулакхаш леладара, вІаши новкъостал дара хьакъехьарча советско-финляндски Договора 30 шу дизар. Цун ларда тІа вай паччахьалкхенашта юкъе латт доттагІий, дикача лоалахой, вІаши ларххІара уйлаех дизза дола гІулакхаш. Тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара хьакъехьара ленински принцип гІа-гІа чІоагІлуш латт дунен халкъашта юкъерча гІулакхашка, белгалдоах Финлянде. Укхаза дицлуш а дац, боккхача маьхе лоархІаш а да советско-финляндски доттагІал — хьахуллача лаьттар сийлахь-боккха Ленин хинна хилар.

Н. ГОРБУНОВ,
ТАСС корреспондент.
Лахти—Турку—Хельсинки.

Советски Союзаца, цун исторeца чІоагІа безам болаш да Тоголезски Республика халкъ. Дуккхача дешара заведенешка Іомабеш ба эрсий мотт.

СУРТА ТІА: мехка столице Ломе баха нах советски фотовыставкага хьожаш ба.
Н. БАРАТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ГИПЕРТОНИЧЕСКИ ЛАЗАР

Дега-пхьаний лазаршца, цу даькъе гипертонически лазарца а, къовсам лоаттабеш социально-профилактически мероприятей шерра программа чакхйоакх вай мехка. МоллагІча лазара санна, цу лазара а из хьалхагІа гуча ме доалла эффективнегІа хул профилактически мероприятеш.

Юххьанца кхийттача хана гипертонически лазара хилац сага новкъа йола лазара симптомаш. Цудухьа чІоагІа лоархІаме да шийй унахцІено мишта хьожаш, артериальни давлени зувш хилар. СССР медицински Іилмай Академе Ерригсоюзни кардиологически Іилма центра кардиологе Институто даьча тохкамаша тешал лу, нагахьа санна цамогаш волчо лоро мел яхар дойя, хиннача хьалхарча стаде гипертонически лазарах саг верзаве йиш хилара. ШоллагІча стадега даьнна гипертонически лазар цІендаь дІадоаккхалац, амма артериальни давлени дикка лохъе йиш я (дІадалац бІарга пхона хула хувцамаш, иштта лазара кхыйола белгалонаш). Лазар хьалхарчеи шоллагІчеи стадешка кхаьча цамогаш болча наха дуккхача хана (10 шерал совгІча хана) дІахо кІоарг ца далийта йиш я лазар, нагахьа санна цар профилактически мерай комплекс чакхйоахе, даим дарба дойя. КхоалагІча стаде даьна лазар кот ца далийта халагІа да.

Гипертонически лазара еча профилактически дарбанеи мероприятей комплексе боккха лоархІам болаш я диспансеризаци. Диспансеризаци елга дІадолалу гипертония дола нах гучабахарца. Цу гІулакха чакхдаха деза дуккха нах чулоацаш дола профилактически хьажараш. Гучабаьха цамогаш бола нах уж балха болча моттигашка учете увттабу (медсанчасте е поликлинике) е бахача метте районни поликлиникe. Цу тайпарча хьажарий лоархІам Іалалмате боккха ба, хІана аьлча, иштта хьожача хана гучабаьхача нахах 40—50 процент бараш хьалхагІа дарба даь ца хуландаь.

ХІанз укх сахьате дуккха средстваш я гипертонически лазара дарба деш. Цхьабакъда дарбан толам лора хІара сага ши-шийна лаьрхІа рекомендацеш ярахи цамогаш бараша уж ханнахьа а нийса а кхоачашъярахи тийша ба. Дуккхача цамогаш болча наха хет керттера дар стационаре дарба делга да аьнна. Из нийса дац, хІана аьлча, из лазар хронически да, цунна дарба йІаьххача хана ду, амбулаторно.

Дарбан керттера принцип, цун лораялара а лазарга ялара а функцеш лакхъяраи цІий лелара регуляци тоаяраи эггара хьалха центральни нервни системана воздействи яр да. Медикаментни средстваел совгІа цу воздействи еча гІулакхашта юкъе дода къахьегама режим нийса лелаяр. бийсанна са лхаш ца дар, наб дикагІа яр, бокъонца салоІалта вІаштІехьдаккхар. Геттара чоалхане декхар да обострений профилактика яр. Из эггара эффективнегІа хул индивидуально еш хилча. Масала, нагахьа санна цамогаш бараша хаоттамеи климатически хьалаш хувцадалар Іаткъаш хуле, дарба сихду бІаьстин гурахьен. Дисгормональни расстройстваш йолча хана цамогаш бараша гормональни дарбаш лу. гипертонически кризис лохъяра.

Бакъахьара диета лелае еза, тух боарамагІа кІезиг а деш (дийнахьен буси 4—6 грамма га кхоачаш). Гипертонически лазар долча наьха диета сбалансированни хила еза, кхоачам болаш белокаш, хьоанал, углеводаш а йолаш. Дика я C_1, B_6, B_{12}, B_{15} яха витаминаш йоакха продукташ, лаьттах хьатІаювлача хІамех доаккха даьтта.

Белгалдакха деза цамогаш болча наха дарба дара комплекса юкъе спорт, дарбан физкультура боккхача лоархІаме хилар. Іуйрийна ю зарядка, хин процедура е индивидуальни программагІа ю гимнастика — цу дерригне я чІоагІъю нервни система. Цхьабакъда занятий дІайолае еза лора пурамагІа, из хІараннеа ши-шийна хила еза, цамогаш волчун хьалага, цун тренировкага хьежжа.

Гипертонически лазар сих ца далийтара дика да санатореш-ка, курорташка ахар. Хьалхарча стадешка (1 стади) чІоагІа дехкаш хІамаш дац цу даькъе. Лазар шоллагІча стадега даьнна цамогаш бараш лораца дагабовла беза салаІа болхаш.

ДукхагІча даькъе цамогаш бараштa могаеш я моттигашкара санатореш. Артериальни давлени лакха а ца хилча, гипертонически кризис а ца хилча цамогаш бараштa бокъо лу къулбехьарча курорташка аха а, нагахьа санна дІаихача беттaшка, температура чІоагІа хувцалуча, тІунал лакха йолча климатически зоне курорт еце. Цхьабакъда курорте ваханa бакъахьa хургда, харцахьa хургда къоастаде деза лоро.

Профилактически лазара дарба деча а профилактика еча а доккхий толамаш даьхад тІеххьарча ткъаьх шера. Массе оагІорахьара уж дешаш Іомадеш я мехкара дуккха Іилматохкама институташи лабораторешu. Цар луча знанеех шерра пайда эц медицински практике.

С. КАНКАЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР унахцІено лораяра министерства керттера терапевт.

Наха болча аьттонна

КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК вай мехкарча беррига нахага яздаьча Письмос чІоагІа хьинар айдаь къахьегаш ба иттлагІча пятилетка укх кхоалагІча шера Грозненски автовокзала болхлой. ПланагІа 267 эзар сом долаш, автовокзала коллектива вІаштІехьдаьннад 291 эзар сома мaьха пассажирашка билеташ дохка, вешта аьлча, укх шера хьалхарча квартала план 109 процент совгІа кхоачашъяьй.

— Пассажирашка билеташ дохкарах кассе хьачудоагІача ахчан план укх тІеххьарча массехк шера дикка тІеххкоачашъю тха коллективо. Из тха вІаштІехьдоал 1976 шера деназ пассажирашка билеташ дохкача операторски система оаха юкъейоалаярах, — йоах автовокзала начальника Мацаев Рашида.

Операторски система автовокзала балха юкъейоалаяр дІа-юха болхача наха чІоагІа аьттув болаш гІулакх да. Хьалха санна, цхьан оагІорахьарча маршрутах болхача нахага билеташ дохкаш къаьстта кассаш яц. ХІанз моллагІча кассе шийна ловча моттиге ваха билет эца йиш я пассажира.

Іуйрийна са-белгало яьлча денз маьркІажа ха хиллалца дукха нах хул автовокзале. Цу наха аьттув бола хьалаш да цу чу. КІаьдвенначоа Іоха шоргта гІандаш, медпункт, шофераша салоІа цІа да, иштта кх. дІ.

Шоай керттера декхар лоархІ автовокзала болхлоша дІа-юха болхача наха культурно гІулакх делга. Из иштта кхлар гучадоал пассажирий жалобаш кІезигъенна хиларца. Нахаца Іимерза хиларца, царна культурно гІулакх деш хиларца белгалбаьнна ба автовокзала болхлой кассир А. Селезень, диспетчераш С. Сербиеви, А. Ингашеви, автобусашта нах тІакхашабу контролераш Б. Заурбекови С. Ульбиеви, операторашТ. Труфанова, Н. Русина, оператора гІончий А. Николишвили, Н. Рябикова, медсестра З. Осмаева, кхыбараш.

— ХІанз тха коллективо шерра къовсам лоаттабу пассажирашта культурно гІулакх делга дІахо тоадаран кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяран тІехьа, — дувц Мацаев Рашида. — Из план СССР керда Конституци тІайнца шу дузача денга — 7 октябрега кхоачаш а еш, оаха дош леннад планал совгІа 300 эзар сома мaьха билеташ дохка.

Р. МАЛЬСАГОВ.

СУРТА ТІА: Грозненски автовокзала дикагІа бола контролераш Ульбиев Султани Заурбеков Сайд-Эмии.
И. ПЛИЕВА сурт.

Автомобилаш яьхай

Урус-Мартановски районерча № 5266 йолча сберкассе швейни фабрика механика И. Х. Элисхановеи, хІаьта Наурски района центральни сберкассе «Притеречный» совхоза каменщика С. С. Атаевеи хьачуденнад 1978-ча шерарча ахчан-хІамай лотереях «Жигули», ВАЗ-21011 яхача автомобилашта кхаж бена билеташ.

Карара шу доладелча денз Нохч-ГІалгІайчене бахача наха лотереях кхаж барах пхи «Жигули» ши «Москвич» яькхай.

ХІанз республика городашка, болхлой поселкашкеи юрташкеи дІадоржадеш да укх шерарча лотерей аргІанаха хІоттача выпуска билеташ. Цун тираж 26—27 маe г. Новгороде хургда. Шеко яц вай дуккхача мехкахоша цун юкъе а дика аьттув болаш хиларг лоацаргахьар. Кхаж баргаш я «Москвич» «Жигули» яха 84 автомобиль, тайп-тайпарча маркаех йола 420 мотоцикл, 168 телевизор, 1344 холодильник, 588 кІувс. 42 пианино, дукха кхыйола хІамаш. Иштта кхажашта юкъе да 100, 150, 200 сом ахча а.

С. СМАГИН.

ШОВЗТКЪА ШУ ДИЗАР ДЕЗДИР

Самардийнахьа Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета активи зале хилар Нохч-ГІалгІай педагогически институт хьайийллача денз 40 шу дизара хетаяь собрани. 1938-ча шера хьехархой кийчбеча цу вуза шин отделене — историко-филологически физико-математически веррига а дешаш хиннар 120 саг мара вацар.

ХІаьта тахан цун ларда тІа хьахинай йоккхий сийрда дешара корпусаш, эшаш мел долчунца Іалашъяь лабораторeш йола духхьал цхьан дийнахьарча отделене пхи эзар совгІа саг деша вагІа паччахьалкхен университет. Тахан цун студенташ Іилман наькъа тІа боахаш ва 138 Іилмай кандидати 12 Іилмай доктори. Республика а беррига мехка а школашка, вузашка, Іилман учрежденешка къахьегаш ба укхаза дийша йистебаьнна эзараш нах.

Шовзткъа шера шоай вузо хьабенача беркатеча наькъах лаьца собрание доклад йир университета ректора, профессора М. П. Павлова. Безамца тІайицар гулбеннараша вуза ветеранаша З. А. Гавришевскаяс, доценташа Т. Т. Мальсаговас, Б. С. Виноградова, профессора Н. П. Гриценкос даь къамаьлаш.

Университета коллектив юбилейца даькъала а йийца, цун цхьаболча хьехархоштен болхлоштен сийлен грамоташ елар КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас, просвещене, лакхерча школан Іилман учрежденейи профсоюза Нохч-ГІалгІай обкома председателa заместителa Н. И. Тюльпаковас. Иштта университета коллектив дезача денца даькъала йийцар лакхерча школа Къилбаседа-Кавказски Іилман центра председателa заместителa Г. С. Парсадановa.

Собрани чакхъяьлча цун доакъашхошта концерт делар университета художественни самодеятельноста коллективо.

С. ПАРЧИЕВ.

ФУТБОЛ

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕ

Чакхъяьннай мехка футболах йолча чемпионата хьалхарча лиге ловзача командай аргІанара кхоалагІа тур. Грозняра «Терек» Вильнюсе вІашагІкхийттар моттигерча «Жальгирис» яхача командаца. Из ловзар счет 2:1 а йолаш «Терек» котйоалаш чакхдаьлар. Белгалдаккха деза цу туре хьоашалгІа ловзаш хиннача командашта юкъе алхха цхьа «Терек» мара кот ца яьнилга.

Кхыдола вІашагІкхетараш иштта чакхдаьннад: «Динамо» (Минск) — «Спартак» (Орджоникидзе) — 2:0, «Карпаты» — «Металлург» — 3:2, «Спартак» (Ивано-Франковск) — «Таврия» — 0:0, «Кубань»—«Уралмаш» — 2:0, «Динамо» (Ленинград) — «Памир»—1:1, «Шинник» — «Колхозчи» — 0:0, СКА (Одесса) — СКА (Дона тІара Ростов) — 1:1, «Нистру» — «Торпедо» — 3:0, «Крылья Советов» — «Кузбасс» — 2:1.

ЧЕМПИОНАТА ТАБЛИЦА.
(22-ча апрелага диллача)

	Л	К	Н	Э	Б	О
«Кубань»	3	2	1	0	4—1	5
«Нистру»	2	2	0	0	5—0	4
«Динамо» Мн.	3	2	0	1	7—4	4
«Карпаты»	2	2	0	0	5—3	4
СКА Р.	3	1	2	0	5—3	4
«Спартак» Орд.	3	2	0	1	5—3	4
«Памир»	3	1	2	0	3—2	4
«Таврия»	3	1	2	0	4—3	4
«Терек»	3	2	0	1	3—2	4
«Крылья Советов»	3	1	1	1	3—3	3
«Шинник»	3	0	3	0	2—2	3
«Торпедо»	3	1	1	1	4—5	3
«Жальгирис»	3	0	2	1	3—4	2
«Колхозчи»	3	0	2	1	1—2	2
«Уралмаш»	3	1	0	2	2—5	2
СКА Од.	2	0	1	1	0—2	1
«Спартак» И.-Ф.	2	0	1	1	0—2	1
«Металлург»	3	0	1	2	4—7	1
«Динамо» Л.	3	0	1	2	3—7	1
«Кузбасс»	3	0	0	3	1—5	0

ДАРБАН БАЬЦИЙ КХАШ

Іалалмате дукха тайп-тайпара лазараш дерзадеш йола молхаш арахец тахан фармацевтически промышленносто. ХІаьта а дарбан баьцашта чІоагІа теркам тІабохийт.

ХІанед из ишта?

— Халкъа медицинас эзараш шерашка пайда эцаш йола дарбан баьцаш хІанз а тешшаме накъайоал адамленна, — йоах Украински ССР керттерча фармацевто Виталий Ткачука. — СССР-е ерригача препаратий кхоалагІа дакъа лаьттах хьатІайоалача бедалах хьаеш я (фитопрепараташ). Тха расчетагІа, 20 шу даьлча хІанзчул 2—3-зза дукхагІа эшаргья уж.

Синтетически молхаша гІо даьд адамленна дуккха лазараш эшаде, цхьаццадолча лазарех духхьал царца мара саг верзаве йиш а яц. Цунца цхьана уж мелаш хилча, цар кхыдола лазар хьоаде а тарлу. ХІанз йолаш йола фитопрепараташ эффективни я, царех зе далац, хІаьта организма функциональни хувцамаш хинна моттиг нийсъелча, цхьанна молхаца хувца йиш йолаш а яц. Къаьстта хІанз, стрессови хьалехи нервни напряженехи диззача вай сихача XX бІаьшере са теду, стимуляци ю, профилактика ю средства я из.

Советски паччахьалкхено чІоагІа теркам тІабохийт дарбан бедала Іалама запасаш лораяра. 1977 шера баьча соцам тІа СССР Министрий Совето медицински промышленностана тІадиллар лелаеш йолча дарбан баьций чотагІа лакха эффективни йола фитопрепараташ арахецилга алсамдоккхилга. Боккха Іилма-тохкама болх бу цу даькъе дарбан баьций Украински зональни опытни станце. Из Полтавски областерча Лубны яхача города юххе я.

— Укх сахьате тхацига къахьегаш ва ши бІаь совгІа саг, — дувц зональни опытни станце директора биологически Іилмай кандидата Дайнолис Пакалн. — Царех 30 — Іилман болхлой ба. Станце территори — 470 гектар — шийй тайпара опытни участок я. Тха Іилмахоша кердача сортех йола дарбан баьцаш кхею укхаза, уж лелаяра технологи уттаю, хІаьта иштта эргайоахаш тоаю хьалхе каредзаь а фермашкахь дАлаш ...

Шерра пайда эц медицине иштта ментолах доаккхача эфирни даьттах.

...Шерра-шера ух мехка дуккхача районашка ботаникаш, -химикаш, фармацевташ юкъе а болаш йола экспедицеш. Цар керда дарбан баьцаш лех, цу баьций промышленни запасаш къоаста а еш. Украински станце сотрудникаша Іомаю шоай зонера флора. ХІаьта массехк шу да станце директора Дайнолис Пакалн тайп-тайпарча экспедицешта керте а латташ СибарагІени Кавказеи баьцовгІаш Іомаеш вола. Цо гулъена материалех докторски диссертаце лард хургья.

— Вай мехкарча 20 эзар совгІа дикагІча баьцовгІаех советски фармацевтика пайда эцараш хІанз укх сахьате 200—нел совгІа хургьяц, — дувц директора. — Тхо гІерт промышленноста ма могга дукхагІа перспективни йола дарбан баьцаш хилийта.

ТІеххьарча шерашка дукха балхаш даьд тха экспедицеша Карпате, украински Полесье, республика хьуний а, хьуний арений а зонашка. Іилмахоша къоастаяьй кхы а 70 совгІа тайпарча дарбан баьций Іалама запасаш.

Доккха новкъостал ду станце болхлоша лаьрххІа дарбан баьцаш кхее долалуча боахамашта. Цар гІо ду керда дарбан культураш лелаелга карадерзаде, агротехникаи агрохимеи рекомендацеш уттаю, кхыметтел цу культурашта гІулакх де а хьувкъам чуэца а машинаш хьаю.

Цунца цхьана станце шийй опытни участкашкара шерра шера чуяхь 600 тонн совгІа дарбан бедал (говрабарг, валерианка, сира ІажагІьерг, кх. дІ. — еррига баьцовгІаш 30 тайпа). Бедал цунах препараташ еча Лубненски химико-фармацевтически заводе йода.

Украински станце деш дар беррига мехко къоастаеча йоккхача проблема цхьа дакъа мара дац. СССР-е я тайп-тайпарча географически зонашка балхаш деш цу тайпара ийс опытни станци. Царех эггара йоккхагІьяр Украине я. Еррига а уж Москвара юкъерча дарбан кхаьций оаматтаргІе Ерригсоюзни Іилма - тохкама института (ВИЛАР) чуйоагІа. ВИЛАР уникальни Іилма-производственни комплекс я. Зональни станцей совгІа цун я дарбан баьцовгІаш ботанически беш, иштта экспериментальни завод. Цун ботанически, баьцовгІаш, химически, фармакологически медико-биологически лабораторешка хьаьй 90 гаргга препарат.

Зиновий КОВТУН,
АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

В. И. ЛЕНИН ДАГАЛОАЦА ДИ
22 АПРЕЛЬ.

I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.50 — Іуйранара гимнастика. 9.10 — «Дальхена биань дуа». Кантата. 9.35 — «Шоана, дай-наонойІ!». «УльяновгІар дезал». Хьалхара передача. 10.05 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.35 — Советски изобразительни искусство. Ленинианa. 11.00 — Паччахьалкхен Воронежски эрсий халкъа хора концерт. 11.45 — «Поэзи», «Ленина цІи цІаккха йицлургъяц». 12.10 — Л. Бетховен. ЧІондарга фортепианоца йола 9-гІа соната. 12.40 — «Спортлото» тираж. 12.50 — «УнахцІено» — Іилма-популярни программа. 13.35 — «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени. 14.20 — «Содружество» яха телевизионни журнал. 14.50 — Бераштa. «Ше нохкарий». Художественни фильм. 16.00 — «Субботника дневник». 16.20 — «Комсомольски къонал». И. Лученко иллей темагІа йола увертюра-фантази. 16.30 — Мультфильмай программа. 17.00 — «Хьайбай дунен чу». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «9-гІа студи». Передача дІахьу политически обозревателa В. С. Зорина. 19.15 — «Ленинга бодача наькъ тІа гІолла». Художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Дикала наькъа тІа» яха передача. Истеньча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

11.10 — «Владимир Ульянов». Телевизионни документальни фильм. 11.40 — «ТАИН». Передача дІахьу Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета профессора В. Б. Виноградова. 12.00 — «Шун кьахтех» — концерт (нохчий меттала). 12.30 — «Сийна тетрадь». Художественни фильм. 13.55 — Киножурнал. 14.05 — Нохч-ГІалгІай АССР VII спартакиада. «Дзю-до» кІалтохаргах йола яхьаш. «Локомотив» яхача спортивни общества залера передача. 21.30 — «Ленински субботник — Нохч - ГІалгІайче». ЛаьрхІа йола выпуск. 21.45 — «ЦІеча шовттен» доакъашхошта дола концерт.

23 АПРЕЛЬ.

I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядка е дІаотта!» 8.55 — «Саяны» яхача иллеи халхареи Паччахьалкхен Тувински ансамбла концерт. 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва!» 11.00 — Фалаг болча хьоашалгІа. «Чиполлино». Мультфильм. 12.15 — «Тайп - тайпара бесаш дола иллеш». Бери концерт. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Музыкальни киоск». 14.00 — Театральни спектакль. Н. Погодин. «Кремлевски куранташ». М. Горьки цІерагІча Московски художественни академически театра фильм-спектакль. 16.50 — М. Мусоргский. «Москва-хи тІа сатассар». 17.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 17.30 — «Цирка арена тІа» (Венгри). 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Хьалхара вІашагІкхетараш». Мультфильм. 18.30 — «Киноникъбара клуб». 19.30 — «ВЛКСМ XVIII съезда делегатая дуца». 19.45 — «Цхьа гІа дІахьалха» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Къонахар адресаш». ВЛКСМ XVII — XVIII съезддий делегатий вІашагІкхетар. 22.45 — Классически кІалтохаргах йола Европа чемпионат. Ослора передача. Истеньча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

11.00 — Нохч - ГІалгІай АССР VII спартакиада. «Дзю-до» кІалтохаргах йола яхьаш. «Мишта вах хьо, ІІамига саг?» 12.15 — «Школьни вахар». Пионерашта дешархошта йола передача (гІалгІай меттала). 12.45 — «Вершины» яха художественни фильм.

24 АПРЕЛЬ.

I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — Мультфильмай программа. 9.25 — Бераштa дола фильм. «Ше нохкарий» яха художественни фильм. 10.35 — «Кхалнах — Россе поэташ». Передача дІахьу СССР йоазонхой правлене секретара А. Кешокова. 14.30 — Португале къаман дезача денга — кортамукъален Денга. «Аванте, камарада! ДІахьалха долле, новкъостий!» яха телевизионни документальни фильм. 15.20 — «М. Светлова поэзи». 15.50 — «Наьна школа». 16.20 — «ВЛКСМ XVIII съезда накъадолхаш». «Тхо — къонадараш». 17.20 — «Халкъа ашараш». 17.30 — «Саги, закони». Передача дІахьу юридически Іилмай доктора А. А. Безуглова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «КхоалагІа шу — хьинаре къахьега шу!» Сиха хьалъе езача Ерригсоюзни комсомольски гІишлой хьалхалаттача бригадех. 19.00 — «ВЛКСМ XVIII съезда хетадаь спортивни деза ди. Ленина цІерагІча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — «Са доттагІа, Даьхенна хетаергъя вай...» 22.45 — «Музыкальни вахар». Телевизионни журнал. Истеньча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

18.00 — Бераштa дола мульт-фильм. 18.10 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.30 — Тахан кагирхой бартцхьоагІон дунен халкъашта юкъера Ди да. 18.50 — «Саянски плацдарм» яха документальни фильм. 19.00 — «ХІара балха денна — дикала Знак!» (нохчий меттала). 19.30 — Киножурнал. 19.40 — «Заманхо». Кагирхошта йола передача (гІалгІай меттала). 20.10 — «Мишта да цига, БАМ-е» яха документальни фильм.

Кхоана

Тахан республике гІоллен Грозней хувцалуш морхаш йолаш, йолчахь а йоаш хила, малх боалехьара секунде 7—12 метр чоагІа мух а хьекаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 13—15 градус йовхаа йолаш хилеи тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекаш хилеи фегара температура буьйсанна —1 +4, дийнахьа + 8+13 градус йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

22-ча апреле

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Ловзара изаи зале «Ленин дувц». 10.00. Парк. «Ленин хІанз а дийна мел бараб дийнахьа» яха радиожурнал. 1 оагІув: «В. И. Ленин ва дх». 2 оагІув: «Коммунистически субботникашкахь». 11.00. В. И. Ленин ваьча денна хетаяь «Ленина наькъагІа». Октябра накъагІа дола зал яха утренник. 12.30. «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене пхьалгІашка коммунистически субботнике къахьегаш бараша концерташ лушь хургья вокально-инструментальни ансамбль. 19.00. Халхарий зал. Кагирхошта лаьрхІа сайре-концерт.

Химикий культура Дворец. 8.00. Коммунистически субботника доакъашхошта дола художественни самодеятельноста коллективай концерт. 15.00. «Ориентир» яхача клубе кургья «Сийлахь-боккхача Октябро кхоллар» яха беседа. 17.00. «Ленина сурт-сибат художественни литература» яха беседа.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 14.00. М. Ю. Лермонтова цІерагІча театра, филармоне артисташи кульпрограмма ЦІен художественни самодеятельноста доакъошхошта дешашца дешаш дола цІашагІкхетараш. 16.00. Бола беш хургья «Космонавт» яха кинотеатр.

23-ча апреле

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Халхарий зал. Миниатюрай театра ловзар-конкурс. 9.00 — 11.00. Кинотеатр. Кинозал. В. И. Ленин ваьча денна хетаяь художественни фильмай фестиваль.

17.00. «Са уст-нана» яха халкъа драматически театра спектакль.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Вай мехка Керттера Закон» яха беседа. 11.00. «Тахан бераш ца вай, хьоана — сорсе» яха кинофестиваль. 14.00. Спортивни яхьаш. 12.00. Болх беш хургда «Космонавт» яха кинотеатр. 18.00. «Советски мехка патриоташ да вай» яха беседа.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. Болх беш хургья «Объектив» яха фотоклубн филателисти клубн. 12.00. Болх беш хургья «Космонавт» яха кинотеатр. 17.30. Художественни фильмай фестиваль.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама се кретара — 3-34-38; партийни вахареи культурин отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмай отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30, корректорской — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05126. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3051.